

VARJUPAIKADE MTÜ

HAARA KAASA
TASUTA

KÄÄPA ALLI

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKIRI

sügis 2020 (nr 25)

SELLES NUMBRIS:

- järjejutt meie varjupaikadest,
- kolmest musketärist,
- mida koerad tegelikult tahavad,
- zoonoosidest ja paljust muust!

Josera
petfood with passion

JOSERA ON USALDUSVÄÄRNE

- ✓ Esmaklassiline maitse
- ✓ Suurepärase seeduvus
- ✓ Ei sisalda kunstlike värv- ja säilitusaineid
- ✓ GMO ja gluteenivaba
- ✓ Soja- ja nisuvaba
- ✓ Ilma suhkruga ja piimatoodeteta

VETFARMAS

www.josera-estonia.com

**Valmistatud
Saksamaal!**

Toimetajalt

Sügis kuldseid värve loob

Seest siiru-viiruline, pealt kullakarvaline - see on Käpa All 25. number. Tundub, et on mida tähistada. Ka kujundus, mida Sa oled harjunud nägema rohkem rohelisena, on nüüd oranži karva, sest oleme profid ja kanname uhkusega tööriideid, millel oranžid Varjupaikade MTÜ kirjad ja logo.

Kui esimene uudiskiri 2011. aasta sügisel ilmus, oli ta veel päris oma nimeta ning kuulutati välja suur nimekonkurss. Teine number ütles "tere tulemast käpa alla" ja originaalset nime Käpa All kannab ajakiri uhkelt edasi. Vahepeal ainult elektroonilisena ilmunud uudiskirjast on välja kasvanud ajakiri, mille eksklusiivne trükitud tiraaž 1000 eksemplari jagatakse välja tasuta, et meie tegemised, lood varjupaigaloomadest ja vajalikud teadmised lemmikloomapidamisest jõuaks võimalikult paljude inimesteni. Säilinud on ka võimalus lugeda ajakirja meie kodulehelt.

Ajakirja väljaandev meeskond on kasvanud ja abikäppasid on palju. Nii on meil vabatahtlikud kaasautorid, fotograaf, kujundaja, keeleteimetajad ja reklaamimüügi assistent. Trükkimisele on öla alla pannud sponsor ja reklaamipindade ostjad toetavad varjupaigaloomade heaolu parendamist. Aitäh kõigile, kes on aidanud ja aitavad võimendada meie sõna, mis räägib nende eest, kes ise rääkida ei saa! Sulle, lugeja, soovin jätkuvat uudishimu ja toremaid hetki meie lugude seltsis!

ANNELI MATSI
Käpa All projektijuht

Foto: erakogu

Käpa All on Varjupaikade MTÜ ajakiri, mis ilmub kolm korda aastas. Ajakiri levib elektrooniliselt ja piiratud koguses tasuta jagatavana paberkanalil.

Soovid värskaid teateid otse e-postkasti?

Liitu uudiskirja saajatega meie kodulehel varjupaik.ee.

Annetuskonto Varjupaikade MTÜ, IBAN EE561010220068203017

Kui soovid aidata konkreetset varjupaika, lisa selgitusse märksõna: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Valga, Viljandi või Võru.

Väljaandja Varjupaikade MTÜ. Projektijuht Anneli Matsi, tel 5386 9060.

Põgus sissevaade

Ise väike, aga tubli –	
Valga loomade varjupaik	4
Valga varjupaiga kolm musketäri	6
5+ koerte kuu	8
Keskkond – sõber või vaenlane?	10
Mida koerad tahavad ehk tõeline koerapark	15
Zoonootilised bakterid, viirused ja seened	22
Vaktsineeri!	25
Varjupaik numbrites	25
Heaolu pikendab pisilooma eluiga	26
Kuidas valida lemmikloomatoitu?	28
Heategevuskalender tuleb taas	32
Iga kass väärib kodu	32
Sökuse preemia Elmo 2020	33
Projektijuht Anneli sai Pärnu linna teenetemärgi	33
Püsiannetused tagavad meie jätkusuutlikkuse	34

Käpa All väljaandmist toetab

Your Pet, Our Passion.®

Meie infokanalid

www.varjupaik.ee

info@varjupaik.ee

Varjupaikade MTÜ

@varjupaikademy

@VarjupaikadeMTY

Väljaandmine toimub vabatahtlike kaasabil.

Kaanel Valga loomade varjupaiga juhataja Jana Juhkam oma hoolealusega

Kaanefoto autor Moment Pildis

Peatoimetaja Anneli Matsi

Keeleteimetajad Sigrid Sünd, Tiina Tanner

Reklaamimüügi assistent Karl Erki Jürgen

Kujundus Mandariin OÜ, www.mandariin.ee

Fotod: Varjupaikade MTÜ

Ajaloolisi meenutusi suurtest ehitustöödest ja talgupäevadest

Ise väike, aga tubli

Valga loomade varjupaik

2009ndaks aastaks, kui Valga linnavalitsus pöördus meie poole ettepanekuga hakata Valgas loomade varjupaika pidama, oli Varjupaikade MTÜ teutsenud juba kaks aastat oma kolmes varjupaigas. Võtsime väljakutse vastu, sest õhin oli suur ja Valgast sai meie neljas pereliige. Teadsime, et hulgakesi koos suudame muuta veel rohkemate kodutute loomade elu paremaks ja aidata rohkem loomi uutesse kodusse.

Suured muutused

Valga varjupaiga asukoht, kus seni oli toimetanud üks kohaliku omavalitsuse koosseisuline töötaja, jäi samaks. See, milline nägi välja varjupaik toona, 11 aastat tagasi, erineb nagu öö ja päev sellest, milline on varjupaik täna. Varjupaiga arendamisse on nii meie töötajad kui ka vabatahtlikud panustanud tuhan-

deid töötunde ja organisatsioon tänu annetajatele ja omatulu teenimisele paigutanud tuhandeid kroone/eurosid. Algselt oli platsi peal ainult väike viilkatusega majake, kuhu sisse astudes ei näinud sõrme ka suhu pista, sest nii pime oli. Eestois oli neli koeraboksi ja ruumi aknad olid kinnilöödud. Kassid olid paigutatud kahte väiksesse tuppa. Aias oli paar koeraaedikut. See olukord kisendas muutuste järele, sest hulkuvaid loomi oli rohkem kui kohti ja mitte kuidagi ei olnud tagatud loomade heaolu. Hakkasidki pihta suured tööd - kasside tarvis sai ostetud, remonditud ja sisustatud soojakud ning ehitatud nende külge välialad. Majas lasime valguse tuppa ja tegime ruumides kapitaalremondi. Koer-

tele sai ehitatud korralikud väliaedikud ja soojustatud kuudid. Suur panus oli toredatel ja tublidel inimestel, kes tulid appi vabatahtlikena ja aitasid nii tööjõu kui rahaga. Need-samad inimesed on tänaseks loonud kasside abiorganisatsiooni MTÜ Pesaleidja, kellega teeme koostööd. Suur, suur aitäh teile!

Kõige tulemusena on täna varjupaiga majal korras ruumid. Maja eestois toimetab juhataja klientidega, tagatoas on veterinaariruum ja ühte tuba jagavad töötajad kassipesakondadega, kui on nn kassipojahooaeg ning varjupaik on kodututest punnis. Veel on meil kaks soojakut väliaedikutega, kus elavad kassid vabapidamisel, kuni neile kodud otsime ja lisaks on kassidele

Kuni kohalik omavalitsus pole ehitanud kaasaegset varjupaiga-hoonet stabiilsete väliaedikutega ja jooksu-väljakutega, ei ole varjupaik valmis.

eraldi karantiinisoajak. Koertele on kolme siseboksiga soojak ja 16 soojustatud kuutidega väliaedikut.

Ühiselt söödud supp

Kui praegune juhataja Jana 2014. aastal varjupaika administraatoriks tööle tuli, olid suured ehitustööd juba lõppenud ja kõik oli ilus. Et see ilu säiliks, on ikka igal aastal kevadisi talguid korraldatud. Talgute korras on puhastatud ja remonditud nii koerte kui kasside aedikuid ja kõrvalasuvast võsastunud linnamaast on kujundatud kena roheala, kus saab koertega jalutada. Talgulised on aidanud koristada varjupaiga territooriumilt ja linnamaalt lehti ja oksa, ümbritsevate teede äärest prahti ning rajada lillepeenraid, et silmal oleks kena vaadata. Talgupäeva lõppedes on alati söödud ühiselt talgusuppi ja -kooki. Inimesed küsivad ikka, kas talgud jälle tulevad, kuid sel aastal tõmbas koroonaviirus sellele toredale ettevõtmisele pidurit.

Kas varjupaik on nüüd valmis?

Seni, kuni kohalik omavalitsus pole ehitanud kaasaegset varjupaigahoonet stabiilsete väliaedikutega ja jooksväljakutega, ei saa öelda, et varjupaik on valmis. Meie jaoks on see nagu Tallinna linn, mis kunagi valmis ei saa - alati tuleb midagi parandada ja remontida, sest meie muretsetud soojakud on ajutised ehitised, mis ajas amortiseeruvad. Küll mädanevad põrandad läbi, küll lendavad tormiga katused pealt. Kogu selle muretsemise kõrval tuleb aga unistada. Praegu on perspektiivis välja ehitada maja viilkatusealune pööning. Kui oleks võimalik see soojustada, lagi-seinad ehitada ja elekter paigaldada, siis saaks jälle kassidele ühe puhta ja sooja ruumi juurde. Kui praegu saab koertega ainult rihma otsas jalutamas käia, siis suur vajadus on kindlalt piiratud jooksväljaku järele, kus koerad saaks vabalt joosta ja aega veeta, kas üksi või paar koera sõbralikult koos. Koerad on sotsiaalsed loomad ja vajavad suhtlemist ka liigikaaslastega.

Varjupaiga hoolealused ja hoolitsejad

Kassid, kassid, kassid - neid ikka varjupaigas jagub. Pärast valdade ühine mist Valga vallaks suurenes väljakutsete arv jõudsalt, sest inimesed soovivad, et ka maakohtades ja suvilarajoonides poleks kassikolooniaid, kus toimub nende massiline paljunemine ning haiges-

tumine. Valga linnas on hulkuvaid kasse üksikuid ja suuri kolooniaid enam ei ole, sest kortermajade keldrid on korda tehtud ja kassidel puuduvad pesitsuskohad. See, mis toimub suvilarajoonides, kuhu kasse maha jäetakse, on täielik inimeste vastutustundetus kord võetud lemmiklooma suhtes.

Viimasel paaril aastal on suurenenud ka varjupaika sattunud koerte arv ja kasvanud on just maakohtadest tulnud teated hulkuvate koerte kohta. Need on valdavalt suured nn taluõuekoerad, keda millegipärast keegi taga ei igatse ega otsi. Tegeleme pidevalt neile uute kodude otsimisega. Linnas hulkuma sattunud koerad on tavaliselt läinud lühikesele eksirännakule ja saavad ruttu koju tagasi koos õpetussõnadega - mitte lasta oma neljajalgset sõpra omapäi linnapeale laiama. Aastas on keskmiselt umbes 8-9 koera, kes elavad varjupaigas. Keegi saab koju ja keegi tuleb kohe asemele.

Varjupaigas töötab neli inimest ja abis käib mõni kindel vabatahtlik. Varjupaigapere on hästi ühtehoidev ja inimesed ei vahetu. Raudvara - Riina ja Toivo -, on töötanud varjupaigas kaheksa aastat, juhataja Jana kuus aastat ja pesamuna Annika üle kahe aasta. Pikaajaline kogemus ja loomade tundmine on meie töös väga oluline. Varjupaiga keskkond peab olema stabiilne ja rahulik, siis on loomadel parem ja neil on vähem stressi. Meie kindlad vabatahtlikud on varjupaigapere liikmed. Nad tegelevad loomadega, teevad fotosid ja kirjutavad lugusid, mis aitavad loomi uutesse kodudesse. Me hindame nende abi väga.

Ilus loodus ja toredad naabrid

Me tunneme, et varjupaik asub heas kohas, sest ümberringi on kena loodus. Sellest veel väärtuslikumad on meie head ja mõistvad naabrid. Meie läheduses asub ka hobusetall ja kõik naabrid on loomasõbrad ning saavad meie töö vajalikkusest aru. Nad ei pahanda, kui meile on sattunud mõni häälekam koer, kes ehk rohkem haugub kui vaja. Samuti on naabrid väga abivalmis ja kui näevad, et oleme hätta jäänud mõne tööga, milleks meil endal tehnikat või tööriistu napib, siis ulatavad oma abikäe. Oleme neile väga tänulikud.

Valga loomade varjupaik on tegutsemisaja jooksul uutesse kodudesse aidanud üle 2000 koera-kassi ja vanasse kodusse tagasi üle 500 lemmiku.

Meie

Varjupaikade MTÜsse kuulub kuus loomade varjupaika üle Eesti. Et kordamine on tarkuse ema, siis ikka ja jälle loetleme need üles: Läänemaa, Pärnu, Tallinn, Valga, Viljandi ja Võru. Oleme ühtehoidev pere ja teeme päev päeva kõrval, nädalast nädalasse tööd koduta loomade heaks. Meie peres hoolitakse loomadest ja peetakse lugu inimestest ning raskest olukorras ulatatakse abikäsi.

Meie varjupaigad võivad välja näha küll erinevad, kuid meie visioon, missioon ja põhiväärtused on samad. Me oleme üks organisatsioon ja tänu üle-eestilisele võrgustikule oleme oma tegevuses hoopis tugevamad.

Ajakirja Käpa All rubriigis "Meie" kirjutame pikemalt ühest meie varjupaigast, et tutvustada - kes, kus ja kuidas. Soovime Sulle head lugemist!

Valga varjupaiga kolm musketäri

Timoša – meie aja kangelane

Timoša on Valga varjupaiga maskott ning varjupaigamajas on tal oma tuba ja oma luba, sest see on tema kodu. Timoša on omamoodi tujudega ja igäuhega ei lepi, kuid varjupaiga inimestega küll. Sellise onupojapoliitika tulemusena kauples ta endale sooja koha igavest ajast igavest välja juba 2014. aasta kevadest, kui ta omanik suri ja koer varjupaika sattus. Timoša asjatab toas ja õue peal, aga seda nii viisakalt, et jalus pole ta kunagi ja heatahtlikkesse võõrastesse ta ei puutu. Tegelikult on ta muidugi varjupaigapere liige, kellesse just täpselt nii suhtutaksegi - koos tehakse tööd ja koos peetakse pidu, näiteks ühiseid sünnipäevi. Timošal on ka kollektsioon kikilipse, mida siis erinevatel tähtpäevadel, nagu näiteks pildistamise puhul või siis Toivo sünnipäeval, kanda. Timoša on ka telestaar ja seda väljateenitult - teles esitleti klippi, kus ta demonstreerib oma arvutamisoskust.

Nimelt oskab koerake anda liitmistehetele vastuse õige arvu haugatus-tega.

Kui vaja, siis peab Timoša ka valvuriametit ja pahatahtlikele inimestele teeb

ta tuule alla, sest oskab päris korralkult hammustada. Oli üks neljapäeva hommik, mis algas meile suure ehmatusega. Öösel oli varjupaiga kontorisse sisse murtud - aken oli lahti muugitud, kapid-sahtlid laiali kistud ja asjad põrandale tõmmatud. Vargad said saagiks kassaraha, mida oli üle 100 euro, ei midagi rohkemat.

Õnneks jäi alles meie annetuskast ja selle eest pidimegi pai tegema ei kellele-

Fotod: Varjupaikade MTÜ, Moment Pildis

gi muule kui vaprale Timošale, sest koer hakkas hammastega oma kodu kaitsma. Oli aru saada, et varas üritas teda mopiga eemale peletada, aga Timoša asja nii ei jätnud. Ta on küll väike, kuid lõvisüdamega ja ta oskab hästi uriseda, kui vaja. Tundubki, et siis läks pahategijal kiireks ja tal ei õnnestunud annetuskaсти kaasa haarata. Nii et pahategijad värisegu Timoša ees, kuid head ja naeratavad inimesed võtab Timoša varjupaigas lahkelt vastu.

Družok – koer, kes elab kõik üle

Družok on juba väga-väga vana. Kui vana täpselt, ei tea keegi - räägitakse 17st eluaastast. Družokil oli aastaid tagasi vana peremees, kuid tema läks manalateed ja koer sattus teise eaka mehe juurde kostile. Ka tema otsustas manatee valida ja seeniorist koerake jäi jälle lageda taeva alla. Peavarju leidis ta ühe maja trepikojas ning naabrimamma hoolitses ninaesise eest. Mammil oli Družoki pärast pidev mure ja ta käis talle isegi õhtuti tekki peale sättimas, et koerake ei külmetaks. Selline pidev muretsemine võib hinge seest süüa ja nii palus mamma, et koer varjupaika vastu võetaks. 2017. aasta veebruaris saabus Družok meie hoole alla. Mamma

andis koerale kaasa ka kampsuni, mis siiani alles on. Pilvepiirilt jälgib Družoki toimetamisi tolaaegne varjupaiga juhataja Helle, kes koera vastu võttis ning keda Družok tervituseks näpust hammustas, nii et veri taga. Koer ei teadnud siis veel, et varjupaigast saab tema kodu veel pikkadeks aastateks. Ka meie siin mõtlesime, et ei hakka nii vanale koerale uut kodu otsima, vaid las ta elab varjupaigas, sest nii eakale koerale ei ole enam kaua aega antud. Tegelikult on see, et enne lähevad inimesed kui meie Družok.

Koerake ise on kurt ja pime, aga jalga tatsub ja suu matsub - hambad on tal alles. Ja see, mis kasvamist ei lõpeta,

on Družoki karvkate. Iga suve hakul on talle ette nähtud juuksuriprotseduurid, et vabastada koer talve jooksul kasvunud tohutust kasukast. Siis otsitakse jälle välja mamma poolt päranduseks saadud kampsun, sest kõik on alatasa mures, et Družok külmetab.

Oma vaikes ja pimedas maailmas elab koerake suhteliselt isekat elu ja tema isikuruum on päris suur. Kui ta tunnetab võõra lähedust, siis ta võib enesekaitseks igaks juhuks näksata, sest sellises olukorras hoiatab koer igaks juhuks ette. Meiega on Družok harjunud ja ta on meid kõiki ka osavasti ümber käpa keeranud. Koerale tassitakse paremad palad, tal on oma isiklik

Nähtamatu Tuks

Täna tahame rääkida loo Tuksist, kes elas Valga loomade varjupaigas üle kahe aasta. Vahepeal tekkis juba tunne, et Tuks on järjekordne igavene varjupaigaelanik.

Tuks jõudis varjupaika 2018. aasta varakevadel. Enne seda oli ta hulkuv koer, kes elas suvilarajoonis.

Inimeste käest sai ta süüa ja leidis ka kuurinurga, kus magada. Kuts käis külakorda - ta tuli ja läks, aga ligi endale ei lasknud. Suvel tundus elu lill, kuid talved olid karmimad, sest siis inimestel suvilatesse eriti asja ei olnud. Nad nägid koera ainult eemalt ja keegi ei teadnud, kuidas ta tervis on või kas teda miski vaevab. Nii jõudiski koer varjupaika.

Selline elumuutus oli koerale keeruline ja varjupaigas muutus Tuks nähtamatuks. Ta peitis end kuuti ning istus seal päevade kaupa. Aga ei olnud hullu - koer oli väga tolerantne, kui me talle kuuti külla pugesime. Nii saime tehtud kõik läbivaatused ja protseduurid. Tuba oli Tuksil alati korras, õled kenasti ühes nurgas ja peremees istus teises nurgas, kui külalisi vastu võttis ja polnud mingit laamendamist. Kogu elamise tegi paremaks see, et Tuks on hea isuga. Armasus käib ikka kõhu kaudu, ainult alguses tuli veidi kavalust kasutada ja eemalt võileiba näidata. Ilmselt oli ta hulkurielu jooksul söönud seda, mis ini-

mestest üle jäi. Varjupaigas õppis Tuks sööma spetsiaalselt koertele mõeldud toitu ja maiuseid.

Hea sõna ja paremate palakestega meelitasime ta kuudist välja käima ja oma inimestega suhtlema. Võtsime spetsiaalselt aega Tuksi juures istumiseks ja lõpuks saabus päev, kus koer sai esimesed paid. Tuks harjus kaelarihмага ja õppis kenasti rihma otsas jalutama ning võtma maiust inimese peost tasa-tasakesi. Tuksile tekkis ka oma fänn, kes teda nädalalõppudel külastas ja koera meelt lahutas, kuid kojuminekuks polnud ta veel valmis. Mõtlesime, et kui Tuks leiab oma päris inimese, siis

see suhe kestab igavesti.

Selle aasta augustis saabus rõõmpäev, mil saime Tuksile järele lehvitada, kui ta päris oma koju läks. Lausa pisar tuli silma. Lahkumine oli natuke ka kurb, ikkagi kaks aastat, kuid rõõm ja tänutunne oli ülisuur. Meie Tuks ei ole enam nähtamatu - ta on armastatud pereliige ja pealinnapoiss.

Koerad on head kohanejad - ühel läheb see kiiremini, teisel võtab rohkem aega. Me peame olema heatahtlikult kannatlikud ja aeg on meie sõber. "Aega läheb, aga asja saab," ütleb eesti vanasõna. "Aega läheb, aga koer saab lõpuks oma uude koju," ütleme meie.

aedik ja kui suveööl ennustatakse soojakraade alla 20 kraadi, siis juhatatakse härra pikutama siseboksi, muidu ta ometi ju külmetab. Et vana koer ei saa trepist käia, siis siseboksi minemiseks on ehitatud spetsiaalne kaldtee. Rihma otsas saab Družok ka jalutada, siis võib ta lõputult ringi tatsuda. Vabalt liikuma ei saa teda lasta, sest ta põrkab erinevate takistuste otsa, pigem tuleb seda vältida.

Družoki tervis on jätkuvalt hea. Kuidas sellest aru saada, kui koer end meelsasti katsuda ei lase? Me jälgime, ega koera käitumises ole näha mingit muutust ja kas koer on jätkuvalt hea isuga. Lisaks saavad meist junniuurijad. Koera väljaheide näitab kohe, kui tervisega on midagi lahti. Nii saame teada, kui Družok abi vajab, sest rääkida ta ju ei oska.

Iga varjupaigatöötaja nimetab koera nimega "minu Družok" - nii ta siis ongi kogu varjupaigapere koer.

5+ koerte kuu

ehk november on seniorkoerte kuu

Eelmise aasta novembris tähistasime esmakordselt seniorkoerte kuud, et kassikampaaniate kõrval tuua tähelepanu keskmesse ka vanemad koerad, kes on jäänud elu hammasrataste vahele, kuid kelle südamesooviks on veeta oma kuldset aastad päris kodus, mitte varjupaigas. Uudne kampaania tekitas huvi ja leidis meedias kajastust ning nii mõnelegi vanemale koerale leidsime kodu.

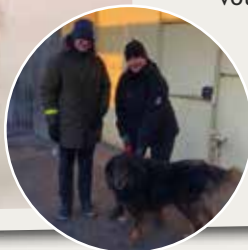
2019. aasta novembri kodu otsivate vanemate koerte galeriis oli esindatud 24 koera. Igaüks neist oli omamoodi vahva tegelane - kellel koon rohkem, kellel vähem hall. Kampaania käigus sai neist koju 9 ja 15 koera jäid veel pikisilmi ootama seda õiget. Täna on pea kõikide eelmise aasta galeritegelaste unistus täitunud, kuid asemele on tulnud teised koerad, kõik oma erinevate elusaatustega.

5+ koerad on koerad, kes on vanemad kui viis aastat ja kes väärivad uue kodu võimalust samaväärselt kui teised, sest neil on nii palju vastu anda. Varjupaika kipuvad nad kauemaks jääma inimeste hirmude tõttu. Vanemale loomale kodu pakkudes anname kaasa garantii, et me ei jäta sind muredega üksi.

5+ koerad leiad meie kodulehelt varjupaika/loomad/loomad-varjupaigas, kui määrad valikus "koerad" ja "5+ aastat".

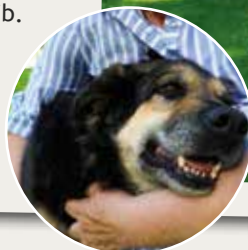
Fotod: Varjupaikade MTÜ, Moment Pildis, erakogu

Virumaa koer Karu, kellele olime juba aasta aega uut kodu otsinud, läks uude koju selle aasta jaanuaris. Talle avas oma südame ja koduukse pere, kes võttis ka 10 aastat tagasi varjupaigast 7-aastase koera. Pere vana koer lahkus taevastele radadele ja nende soov oli võtta ka järgmine koer kindlasti varjupaigast. Nad tahtsid teadlikult kodu pakkuda eakamale, juba pikalt kodu oodanud loomale ning Karu oli see, kelle elutark silmavaade ei jätnud valikul kõhkluseks ruumi. Veel viimased paid varjupaigatöötajatelt, värava juures viimane klõps ja üks tore koer läks koju päris oma inimeste juurde. Me oleme väga, väga tänulikud neile, kes teevad oma otsuseid teadlikult ja pakuvad eakale koerale sellist tänuväärset võimalust - olla oma kodus.

10-aastane Reks, kes kaotas oma valvuritöö tänu koroonakriisile ja tuli selle aasta aprillis varjupaiga kostile, läks oma päris koju juulis. Reksi uue perenaise lapselaps kirjutas meile sellest, kuidas Reksil uues kodus läinud on. Ta kirjutas, et Reks on nüüdseks tema vanaema uus sõber olnud juba ühe kuu ja et vanaema ise ütles järgmist: "Tundub, et oleme mõlemad teineteisega juba harjunud ja sobime ideaalselt. Reks on just selline koer, millist olen tahtnud - sõbralik, peab puhtust, kuulab sõna ja on hea seltsiline. Vahel küll tema otsustab kui kaua ja kuhu jalutame, aga see mulle täiesti sobib. Olen tänulik kõikidele inimestele, kes temaga enne tegelesid ja sellise toreda koera kasvasid." Lapselaps ise lisas, et kokku sobivad vanaema ja Reks täiuslikult ning mõlemad tunduvad väga rahulolevad ning naudivad üksteise seltskonda.

Meie omalt poolt ütleme vanaemale suur, suur aitäh ja oleme rõõmsad, et sõbrad teineteist leidsid.

Garantii

- **Jagatud vastutus.** Et hajutada inimeste hirmu vanema koera tervisehäädade ees, mis võivad kaasa tuua veterinaarseid kulutusi, lubame, et jagame vastutust ja kulusid, kui lemmikloomal on diagnoositud krooniline haigus, mis allub ravile.
- **Rexi fond.** Kui loomaomanikul ei ole võimalusi kriitilise veterinaarse juhtumi lahendamiseks, siis saame aidata kulude katmisel tänu Rexi fondile. Kuus aastat tagasi loodud fondi eesmärk on olla abiks varjupaigast võetud loomade omanikele, kelle lemmik vajab kriitilist veterinaarset abi, kui loomaomanikul puudub rahaline võimekus.
- **Lubadus.** Kui lemmikloomal ei ole võimalik enam mingil põhjusel pidada, siis võtame ta uuesti oma hoole alla.

5+ koerte kuud toetab **Royal Canin** ja novembris uude koju minev 5+ koer saab kaasa toreda kingituse

ROYAL CANIN.

Aitame koos!

Anneta PetCity kauplustes tooteid annetuskasti ning meie hoolitseme selle eest, et need abivajajateni jõuaksid. PetCity toetab erinevaid varjupaikasad aastaringset üle Eesti.

1. Küsi teenindajalt soovide nimekiri
2. Vali kaup või kaubad
3. Täida soov kassas
4. Pane kingitused annetuskasti

Rohkem infot PetCity kaupluste kohta leiad » petcity.ee

Keskkond – sõber või vaenlane?

Kaitseks loodusjõudude eest loob inimene enda ümber tehiskeskonna, mis ajab oma haarmed mööda maad laiali. Linnad ja külad, majad ja teed – muud moodi me ei oska, ei saa ja ei taha. Soovime, et elu oleks võimalikult mugav ja võtame kasutusele igasugused vidinad, liigume ikka kiiremini punktist A punkti B. Ühiskonnana kooseksisteerimiseks mõtleme välja reeglid ja taome need seadusteks.

Lisaks omasugustele on meil enda kõrvale vaja veel karvaseid, neljajalgseid seltsilisi. Toome nad omaloodud tehiskoskkonda elama, küsimata, kas nad siin ka hakkama saavad. Arvame, et küll saavad – on nad ju inimese kõrvale elanud kümneid tuhandeid aastaid. Kas selle aja jooksul muutunud keskkond on muutnud ka neid looduslapsi? Kas nad saavad tehiskeskkonnas hakkama? Kas keskkonnast, kus meie lemmik viibib, saab talle sõber või vaenlane, on otseselt meie, inimeste, enda teha. Loomadel on üsna ükskõik sellest, mida me räägime või kirjutame – neile on oluline, mida me teeme. Teeme siis nii, et meie kõrvale elades oleks lemmikloomade heaolu tagatud, nende eluiga pikk ja elu täisväärtuslik.

Kass ei kõnni omapäi...

Olen olnud loomakaitse valdkonnas kauem kui kümme aastat. Kummalisel kombel tundub, et kajastamist vajavate teemade ring aina kasvab. Minu jaoks täiesti loogilised arusaamad ja teadmised võivad viia tuliste vaidlusteni.

Mõistan, et kõik ei saa ja ei peagi minu moodi mõtlema, küll aga võiks iga loomaomanik tahta oma loomale parimat, kirjutab kaasautor Hellika Landsmann.

Sellel teemal motiveeris mind kirjutama minu töö ja selle raames pidevalt kogutavad andmed hulkuvatest ja surnud loomadest Tallinna linnas. Lisaks pakun hoiukodu ja tegelen seeläbi pidevalt parimate kodude leidmisega oma hoolealustele. Minu suurim soov on, et minu juurest uude kodusse läinud loomad saaksid elada õnneliku ja pika elu perekonnaliikmena. Ma ei arva, et igas kodus peab olema loom, kuid igal loomal peab olema HEA kodu. Ja kuna näen, et on väga palju muidu toredaid inimesi, kes endiselt on veendumusel, et lemmikloomal on linnas turvaline omapäi, pean seisma nõrgemate eest ja paluma hoolikalt kaaluda, kas meie mugavus on tõesti rohkem väärt kui looma elu. Minu jaoks ei ole.

Elutud kehad tänavatel

Tallinnas koristab tänavatelt loomakorjuseid Tallinna loomade varjupaika haldav Varjupaikade MTÜ. Selle aasta esimese kaheksa kuuga on pealinna tänavatelt varjupaika jõudnud 302 looma ja linnu elutud kehad. Enamik lemmikuid on saanud autolt löögi, osa on kukkunud nt aknast alla või sattunud jõhkardi kätte. Vahel saab looma maised jäänused tõsta autosse, vahel on vajalik ta labidaga tee küljest lahti kraapi-

da. Need on ainult loomad, kes jõuavad varjupaika, palju on ka neid, kellest ei teavitata ja kes visatakse inimeste endi poolt prügikasti või ilmub lemmikloomu puhul välja omanik. 80 juhul on varjupaika toodud elutu kassi keha, ehk siis keskmiselt 10 kassi kuus jõuab varjupaiga külmkambrisse. Kui aruannet vaatan, siis noorim on olnud sel aastal 4 kuud vana kassilaps. Illusti rihm kaelas, kiip olemas, registreeritud samuti. 4-kuune väike beebi, kes ei saa veel maailma asjadest mitte midagi aru. Kes ei oska karta näiteks kulle, kes meil

linnas tiirutavad; koeri ja kurje inimesi, rääkimata autodest. Kuidas siis võib keegi arvata, et selline väike põngerjas saab üksi kõigi nende hirrsate situatsioonidega hakkama? Öeldakse, et täiskasvanud koeral on kaheaastase inimlapse mõistus, kaheaastaseid lapsi hoolivad vanemad üksi õue ei luba. Kuid endid hoolivaks loomaomanikuks pidavad isikud lasevad kõhklemata oma karvased perekonnaliikmed üksi välja, mängides nende eludega vene ruletti. Olen korduvalt pidanud vaatama inimeste nutust punastesse silmadesse, kes kordavad: „Aga ta ju on iga päev väljas käinud ja midagi ei ole juhtunud?!“ Kuid kahjuks ei olegi vaja rohke- mat kui üht korda. Saan sellest valust aru, ma tean, kui raske on kaotada perekonnaliiget. Ma palun siiralt iga loomaomanikku: mõtleme enne, kaalume oma otsused põhjalikult läbi ja otsustame meile olemasoleva info põhjal, milline on parim otsus. Minu jaoks on looma linnas või suure tee ääres üksi õue laskmine risk, mida ma ei ole nõus võtma.

Kass on kiskja, kass on vaba hing

Kodukass kuulub kaslaste sugukonda ja kassi perekonda ning tegu on väikese kiskjaga. Teadlased vaidlevad, mil täpselt kass kodustati, kuid arvatavasti jääb see ajajärku 9000-7500 eKr. Toona oli kass põllumeestele abimeheks, et saaki hävitavaid hiiri-rotte kontrolli all hoida. Ka täna on talusid, kus kassi ei peeta mitte lemmikloomana, vaid täis kõhu eest peab loom ka n-ö tööd tegema ja olema kütiks ning abimeheks näriliste eemale hoidmiseks. Linnas selliseid kassiteenuseid vaja ei lähe. Siinsed kassid on lemmikloomad, kes on võetud inimese kaaslaseks ja perekonnaliikmeks. See ei ole saladus, et suur osa Eesti elanikkonnast on kolunud elama linna (Statistikaameti andmete põhjal u 2/3), ainuüksi Tallinnas elab üle 400 000 elaniku. Linnas elamine on mugavam, töökohti on rohkem, poed on lähemal ja palgad kõrgemad. Samas lemmikloomade osas tundub mulle, et on inimesi, kes arvavad meid endiselt elavat ajal, mil teedel sõitsid hobused, kes oma kartliku meelega püüdsid pigem vältida kellelegi otsa jooksmist, mistõttu ka teel jooksev kass ei olnud erilisel ohus. Kui me oleme võtnud vastu otsuse kolida linna, suure maantee äärde, suuremasse külasse... Ühesõnaga asukohta, kus meie väiksematel perekonnaliikmetel on ohtlik üksi liikuda, siis palun võtame endale ka vastutuse ja hoolitsemise ja nendega midagi juhtuda ei saaks.

Vahel saab looma maised jäänused tõsta autosse, vahel on vajalik ta labidaga tee küljest lahti kraapida.

Ohtlik keskkond

Arusaadavalt on loom nagu inimesi uudishimulik ja soovib näha, mis teispoolel ust toimub. Lisaks silmadele on kassil vaatamiseks ja ümbrusega tutvumiseks äärmiselt tundlik nina. Kui silmapiiril on veel kindel siht, saakloom

või tuleb hoopis teise looma või inimese eest ära joosta, ei ole mahti vaadata sõitvaid autosid või kolmandaid ohte. Me ju ei saa ka eeldada, et loomad tunneksid liikluseeskirju ja ainult roheline tulega ülekäigurada kasutaksid. Inimesed ise ei ole väga osavad mitme asjaga korraga tegelemises, kuid oma loomadelt soovime seda eeldada. Inimesel pole looduslikke vaenlasi ja ehk seetõttu me ei mõista ka, mis tähendab tunda end saakloomana. Otseloomulikult - me võime saada vigastusi, kuid meil on oskused ja võimalused vältimaks ohtlikke situatsioone. Selleks, et mitte saada lövi poolt söödud, ei jaluta me nende territooriumile ega ärrita neid muul viisil. Kui me aga enda lemmiku üksi õue laseme, siis just nimelt neilt eeldame võõral territooriumil sellist kohastumist. Loomade auto alla jäämist ei saa liigitada loodusliku valiku alla, kuigi tegu on keskkonnateguriga ja teoorias jäävad tugevamad ellu. Autolt lööki saades ei ole loomal aga erilist võimalustki. Ei peagi olema füüsik, et mõista: auto ja looma massid on erinevad, kiirused on erinevad ja kokkupõrkel saab kannatada väiksem pool.

Ohuks teistele

Lisaks lemmikuid valitsevale ohule on nad ka ise ohuks teistele. Nagu mainitud, on kass kiskja, kuid siiski lemmik-

loom. Inimese kaaslastena hoolitsemise meie nende kõhutäite eest, pakkudes neile organismi jaoks täisväärtuslikku toitu. Kuid see ei takista neil murdmast pisinärlisi või linde, kes on meie elukeskkonna loomulik osa. Osa Tallinna piirkondi on lemmikelupaikadeks näiteks oravatele, keda õues käivad kassid meeleldi jahivad. Erinevad metsloomi abistavad organisatsioonid on pidevalt tohterdamas kas viga saanud, aga napilt pääsenud täiskasvanud loomi või oravapoegi, kelle vanemad on kasside tõttu hukkunud. Ka see ei ole looduslik valik, lemmikloom ei jahi toidu või territooriumi kaitseks, ta teeb seda instinkti ajal. Lemmikutele on loodud tuhandeid erinevaid mänguasju, et tree-nida nende vaimu ja füüsi. Et hoida looma keha heas vormis ja käpad vilkad, mängime oma lemmikutega, koosveedetud aeg on hea nii loomale kui inimesele ja me ei pane seeläbi ohtu kedagi teist.

Arvestame keskkonna ja teiste inimestega

Üsna tihti jõuavad varjupaika väga vihased loomaomanikud, kes soovivad kohe teada saada, kes nende looma kohta teate esitas ja kelle pärast on loom varjupaigas. Ainus, keda süüdistada saab, on seesama inimene, kes süüdlast otsib. Mõelge nüüd korra selle

inimese peale, kellel on endal näiteks tubane kass, ilus aed, korralik terrass ja väike maitsetaimede peenar, mida rohitakse hoolega ja oodatakse oma aiasaaduste korjamist. Aga siis avastatakse, et ümbruskonna kassid käivad aias märgistamas ja meeli rahustav rohimine asendub ekskrementide korjamise ja uriinist räsitud lillesibulate ja taimede välja korjamisega. Aias tuuseldavad kassid ei ole tänaval elavad loomad, vaid enamasti kellegi lemmikud. Arusaadavalt tekitab selline situatsioon meeleshärmi ja on soov probleem lahendada. Kui loomaomanik ei ole teada, on alati kahtlus, et tegu võib olla kaduma läinud lemmikuga või kui omanik laseb looma õue teadlikult, paneb ehk varjupaiga kõne inimest mõtlema. Inimesed on küll isekad, meile ei meeldi arvestada teiste liikide või keskkonnaga, aga võiksite osata end korraks panna teise inimese situatsiooni, siis oleks ka konflikte vähem.

Seadusest tulenevad kohustused

Varjupaigad ei püüa loomi löbu pärast. Nad ei sõida mööda linna ringi ega otsi loomi, keda saaks kinni püüda. Alati eelneb väljasõidule teade hulkuvast loomast. Loomakaitseseadus sätestab, et hulkuv loom tuleb kinni püüda ja tagastada omanikule või toimetada varjupaika. Kohalikul omavalitsusel lasub ko-

hustus vastav ülesanne täita, mistõttu enamik omavalitsusi leiavadki partneri, kes teenust pakub. Selle eesmärk ei ole kedagi piinata või kellelegi ebameeldivusi tekitada, vaid aidata kaduma läinud loomad koju tagasi. Mina oleks isiklikult väga õnnelik, kui minu loom saab jooksu ning jõuab varjupaika, kust ma ta turvaliselt kätte saan.

Hulkuvad loomad on ka otsesene põhjus, miks meie loomade varjupaigad on asukaid täis. Kui meie lemmikud on steriliseerimata/kastreerimata ja saavad omavahel kokku, kas teise lemmikuga või tänavaloomaga, on suur tõenäosus uute loomlaste sünniks. Täna hetkel ei ole varjupaigas enam kevadist kassipojabuumi harjumuspärasel viisil, vaid talved on soojemad ja sellega seoses sünnib loomalapsi ka aastaringelt. Kuigi kõik beebid on armsad, siis sellisest pesakonnast sünnivad lapsed, keda keegi ei taha. Kui tegu on koduse kassi pesakonnaga, kelle perekond püüab vähemalt tagantjärele olla vastutustundlik, siis püütakse leida kassipoegadele uued kodud. Enamasti leitaksegi. Kuid iga selline pesakond vähendab varjupaigas elavate loomade koju jõudmise tõenäosust. Kui neid „ups“ pesakondi poleks, siis ehk olek-

Loomakaitseasutus sätestab, et hulkuv loom tuleb kinni püüda ja tagastada omanikule või toimetada varjupaika.

sid kõik varjupaigad ükskord tühjad, sest kõigil loomadel oleks oma kodud ja pered. Ja siinkohal jätan kehva sõnaga mainimata kõik need geniaalsed loomaomanikud, kelle järelt korjab varjupaik loomalapsi prügikastidest, pappkastidest või keda ei ole enam võimalik päästa. Sellistel inimestel ei tohiks olla loomi. Seega - kallis lugeja, kas sina oled teinud kõik, et sinu loom saaks elada turvaliselt elupäevade lõpuni ja et samas oleks võimalus ka varjupaigas elavatel loomadel? Ole hea ja steriliseeri enda lemmik, see ei tee teda kuidagi kehvemaks, kuid parandab tema

enda elukvaliteeti ja annab võimaluse neile, kes on selle igati ära teeninud. Igaks juhuks ütlen kiirelt, et kassid ei saa otsa, kui omanik looma steriliseerib/kastreerib. Maailmas on kordades

rohkem abivajavaid loomi kui häid kodusid, kuhu neid paigutada. Seega, ära otsi ettekäandeid, vaid pane oma loomale protseduuriaeg loomakliinikus kinni.

Kui kass tahab jalutama

Mõistan täielikult, et on olemas loomi, kellele meeldib õues käia. Kuid selleks leidub tänapäeval turvalisi variante. Isegi kui loomal on olemas oma

aed, ära jäta teda sinna üksi luusima. Jälgi, mida ta teeb, veetke koos aega. Õpeta loomale, millisel alal ta võib olla ja kust edasi minemine on keelatud. Näiteks minu ämma kass võib jalutada terrassi peal, maha ta sealt minna ei tohi. Muidugi ta katsetab vahepeal piire, kuid lihtne „ei“ mõjub. Nii nagu koeradki, õpib kass kõige paremini positiivse treeninguga. Aita tal maiusega mõista, mida teha tohib. Seeläbi suureneb ka teievaheline side ja usaldus. Kass on vägagi õppimisvõimeline ja tark loom, kuid selleks peab ka teine pool tahtma vaeva näha. On olemas erinevaid variante, kuidas tagada, et loom väljapoole aeda hulkuma ei läheks, ühe variandina kogub praegu hoogu puidust rullikute paigaldamine aia kohale. Kass ei saa niiviisi end aia peale toetada ja sellest üle minna. See ei ole loomale valus ega ohtlik, kui rullid on korralikult paigaldatud, kuid aitab ära hoida looma jalutama mineku. Lisaks on internetis palju erinevaid kassiaedikute näidiseid ja ehitamisõpetusi, et ta saaks turvaliselt värsket õhku hingata. Ka Tallinna loomade varjupaigas Paljassaare teel saavad kassid käia õues päikest võtmas. On neid, kes seda võimalust heal meelel kasutavad ja neid, kes eelistavad tubast elu. Kui aga endal ideid aediku ehitamiseks napib, siis mine ja vaata üle.

Väga palju on Tallinnas näha ka kassiomanikke, kes oma looma rihma otsas jalutavad. Kuigi see variant on veel pal-

jude inimeste jaoks kummaline, kuna paljud kassid suhtuvad traksidesse pigem negatiivselt, on kassi järjepidev õpetamine seda väärt ja koos saab ette võtta toredaid retki. Näiteks piltidel olevad Zila ja Nila ootavad igal õhtul omanike koju tulles uksele, et siis koos jalutama minna. On õues vihm või päike, jalutuskäigust kahejalgsed sõbrad ei pääse.

Lõpetuseks tahan öelda, et kui me nüüd eeldame, et loom oskab ratsionaalseid otsuseid vastu võtta, siis minu hinnangul eelistaks kass pigem olla elus ja terve, mitte lõpetada oma elupäevad auto rataste all või kellegi kurja käe läbi. Loomadel on elutahe ja kuna nende aju ei ole nii välja arenenud kui inimesel, peamegi vastutama ja tagama, et meie otsused oleks loomale parimad ja et nad ei lõpetaks asfaldikatena kurvas statistikas.

**15%
ALE**

SOODUSKOOD:
KIISUMIISU

www.miumjau.ee
Kraapimispuu igale kassile!

Mida koerad tahavad ehk tõeline koerapark

Kelli Rüütli on värske maastikuarhitekt, bakalaureusekraadi omandas ta Tallinna Tehnikaülikooli inseneriteaduskonna ehituse ja arhitektuuri instituudis. Tema lõputööks oli uurimus „Koerte meeli ja arengut toetava koerapargi loomine linna Stroomi rannapargi näitel“, mida ta lahkelt nüüd tutvustab.

Kust sai uurimustöö alguse?

Jalutades linnas ringi ei saa jääda märkamata, et inimese kõrval on väga levinud liigiks ka koerad. Sellest lähtuvalt hakkasin uurima, kas linnades on piisaval määral arvestatud koerte vajaduste ja mugavusega ning kas nende rahuldamiseks on tehtud piisavalt kohandusi.

Kui mõelda koeraväljaku peale, siis Tallinna käsitluses tuleb esmalt silme ette riskikülükukujuline liivaplats, kus on mõned agility elemendid ja ehk mõni puu. Pargid ja väljakud on väga üheülbalsed ja omavahel sarnased. Kõik on nagu ühe vitsaga löödud. Just seda probleemi hakkasin uurimustöö raames lahendama.

Uurimustöö teooria. Koerte meeled ja areng

Uurimustöö esimene osa keskendus teooriale ning seal püüdsin aru saada, kuidas koerad tajuvad enda keskkonda, kuidas see erineb inimese tajudest ning kuidas keskkond mõjutab koera arengut ja käitumist. Esmalt võtsin läbi koerte peamised meeled.

Haistmine on koera primaarne meel. Koerad näevad maailma läbi oma nina ja inimesega võrreldes on see meel neil 60x tundlikum. Koerad suudavad kasutada enda ninasõõrmeid eraldi ning seega tuvastada paremini lõhna asukohta. Koeri kasutatakse ka meditsiinis, kuna nad on võimelised tuvastama inimestel diabeeti, vähki, rasedust jne.

Kuulmine on koertel samuti oluliselt parem kui inimestel. Koerad kuulevad helisid vahemikus 20Hz-50kHz, kuid inimese kõrv suudab kuulda vaid kuni 20kHz-ni. Samas on koerad selle võrra ka müra suhtes tundlikumad. Pidev häiring müra näol mõjub halvasti koera psüühikale, põhjustades halbu käitumisharjumusi (tammumine, haukumine); tekitab koerale stressi ja ärevust ning põhjustab kuulmiskahjustusi.

Nägemine on koeral inimesega võrreldes erinev. Koerad suudavad paremini eristada liikuvaid objekte, kuid nende värvispekter on oluliselt väiksem. Koerte värvispekter on peamiselt hall-kollane-sinine. Kuna koerte silmad paiknevad rohkem pea külgedel,

siis on neil parem vaade küljele, kuid halvem sügavustaju.

Kompimine ja temperatuur. Koertel on üle kehal väga palju sensoorseid närve, mis paiknevad karvanääpsude kõrval. Seetõttu tunnevad koerad ka väga kergeid puudutusi enda karvadel. Võrreldes inimestega tunnetavad koerad kuumust teravamalt, sest nende kehal on higinäärmed vaid käpataldadel. Seega kuumenevad nad oluliselt kiiremini üle.

Keskkond, areng ja käitumine. Keskkond mõjutab koera umbes 60% ulatuses, mis tähendab seda, et umbes 60% tema käitumisest sõltub sellest, mida koer kogeb ja tunneb enda elu jooksul. Esimesed mõjutused keskkonnalt saab koer juba

looteeas, kuid alates 3 nädalast kuni 12-14 nädalase ni on koeral kõige intensiivsem õppimise periood. See on aeg, kus kutsikale tuleks võimalikult palju erine-

Fotod: eralogu

Kelli koos oma suure sõbra ja lõputöö inspiratsiooniallikaga.

Kui mõelda koeraväljaku peale, siis Tallinna käsitluses tuleb esmalt silme ette riskikülükukujuline liivaplats, kus on mõned agility elemendid ja ehk mõni puu.

Koerteväljaku paviljon. Autor: Kelli Rüütli

vaid keskkonnastiimuleid tutvustada - erinevaid lõhnu, helisid, objekte, loomi, inimesi, koeri jne. See on aeg, kus koer õpib sotsiaalseid staatuseid, teistega suhtlemist, perehierarhiat jne. On tõestatud, et kutsikad, kes on kasvanud mitmekesisel ja mõõdukate häiringute keskkonnas, on paremini arenenud ja õppimisvõimelisemad. Koerad, kellel selliseid stiimuleid ei ole olnud, kipuvad olema agressiivsemad ja antisotsiaalsemad ning mõtleavad ja analüüsivad olukorda aeglasemalt.

Minu uurimustöö projektala asub Stroomi rannapargi lõunaosas, mere kõrval ning selles on 13 300 m² koerapark. Pargis on 6+1 erinevat tsooni.

Milline on hea koerapark?

Uurimustöö teooria järgmine osa keskendus põhiliselt hea koerapargi omadustele. Peamised märksõnad nende juures on turvalisus ja mitmekesisus. Hea koerapark peab olema turvaline nii koerale kui ka inimestele. Kõik elemendid peavad olema töödeldud turvaliste vahenditega, mis ei tohi olla koerale mürgised, ei tohi olla kukkumisohtu ega võimalust, et koera käpp või küüs konstruktsioonide vahele jääks. Turvalisuse aspektid on Tallinna koeraparkides enamasti ka täidetud. Suurem probleem on mitmekesisuse puudumine.

Koerale on heaks eluks tarvis just

mitmekesisust ja kõigi nende meelte stimuleerimist. Heas koerapargis peaks olema erinevaid tasandeid, materjale, lõhnu - atraksioone erinevate meelte jaoks. Pargis peaks olema nii avaraid

alaid kui ka nurgataguseid ja atraksioonide alaid. Samuti tuleb arvestada, et kõik koerad on erinevad ning iga koer ei pruugi olla väga sotsiaalne. Seega peaks pargis olema ka privaatsmaid nurgakesi, kus on mugav olla argli-

kematel või vanematel koertel.

Oluline on ka pargi asukoht. Kuna inimesed on siiski mugavust armastavad, siis peaks park olema võrdlemisi kergesti ligipääsetav nii autoga, ühistranspordiga kui ka jala. Samas oleks hea, kui park oleks pisut eemal elumajadest, et koerte haukumine ei häiriks elanikke.

Uurimustöö lahendus Stroomi rannas

Enda uurimustöö lahenduses püüdsin võtta arvesse kõike, mis tuli välja töö teooriaosas. Minu uurimustöö projektala asub Stroomi rannapargi lõunaosas, mere kõrval ning selles on 13 300 m² koerapark. Pargis on 6+1 erinevat tsooni.

1. tsoon on sotsialiseerumise ala,

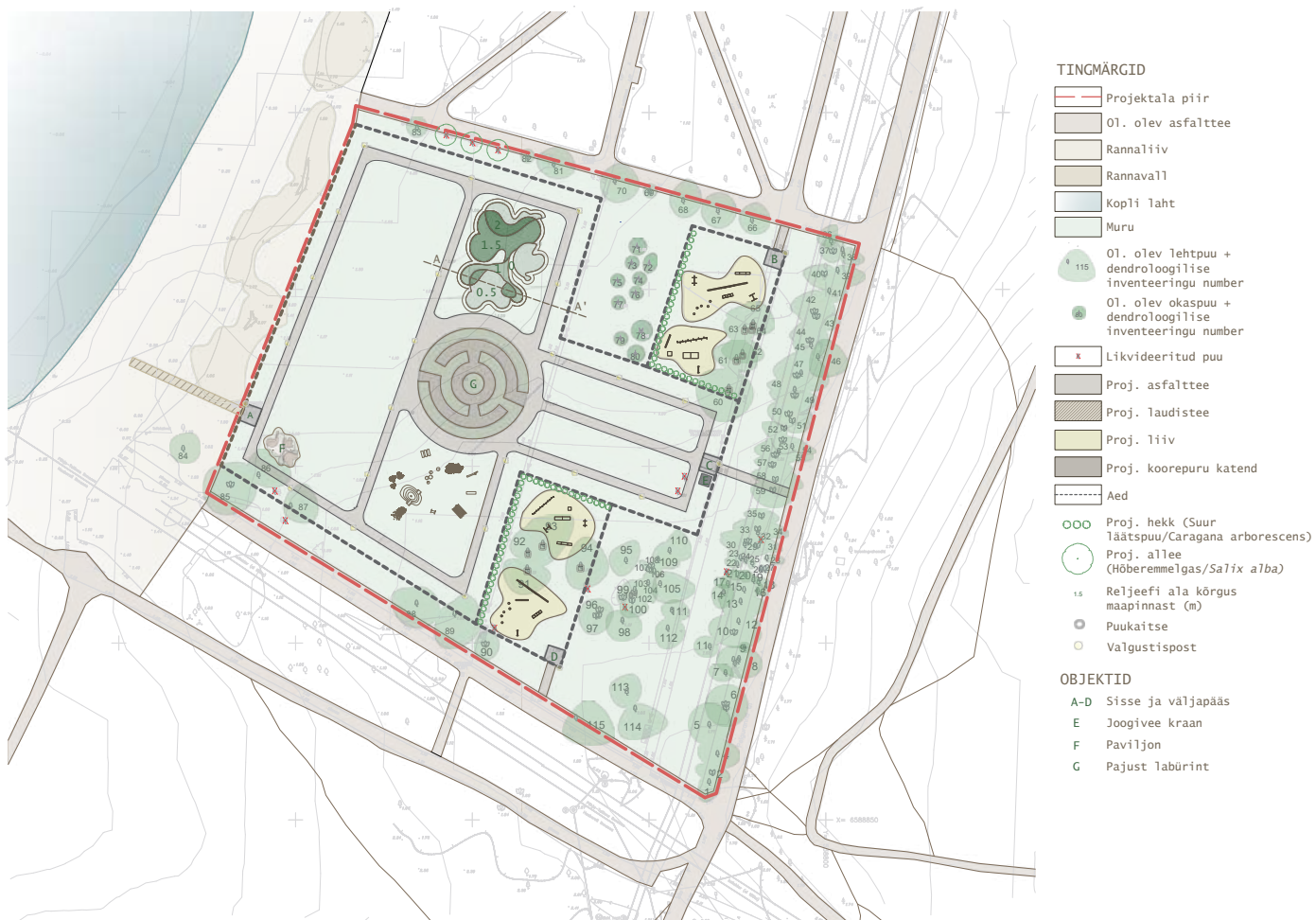
kus koer saab joosta ning inimene saab koeraga mängida mängu, mis vajavad rohkem ruumi (palli või lendava taldriku loopimine vms.).

2. tsoon on reljeefne ala, kus koer saab joosta küngete vahel ning tajuda seega erinevaid tasandeid ja liikuda põnevamal maastikul kui lihtsalt sileda muru või asfaldi peal jalutamine.

3. tsoon on pajust labürint, kus koeral on võimalus joosta pajuviitsade vahel ning nende vahel olevad putukad pakuvad head stimulatsiooni nii nägemisele, kuulmisele kui ka haistmisele. Lisaks pakub koerale mitmekesisust avatud ja suletud ruumide vahel jookimine. Labürint pakub ka võimalust ohu korral varju leida, mis on koera turvalisustunde seisukohalt äärmiselt vajalik.

4. tsoon on meelterada, mille koostasin ise, pidades silmas koerte meeli ja vajadusi. Meelterada on loodud võimalikult palju erinevaid materjale kasutades - nii tehislikke kui looduslikke, nii pinnakatetena kui ka atraksioonidena. Samuti on alal erinevaid tasandeid. Elementidena on alal:

- künegas, kust koer saab üle joosta või läbida künkas paiknevat tunnelit;
- rehvid, kust koer saab üle hüpata või alt läbi joosta;
- kivid, puutüved, puupakud, kus koer saab turnida;
- rippisild, mis paneb proovile koera mentaalsed ja füüsilised oskused;
- kettidega raam, mis pakub stimulat-

Koorteväljaku asendiplaaniline lahendus. Autor: Kelli Rüütli

TOTAL BITE®

Kvaliteettoit Sinu Koerale

Kuivtoit.ee

Telli e-poest www.kuivtoit.ee tervislikud lemmikloomatoidud otse koju

UUS

PURINA®
Dentalife™
DAILY ORAL CARE

**ALUSTA OMA KOERA IGAPÄEVAST
SUUHOOLDUST JUBA TÄNA.**

www.VOHC.org

HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST NING HOIA TA RÕÕMSA JA TERVENA.

HAMMASTE TERVIS MÕJUTAB KOERA ÜLDIST HEAOLU

Terve koer on õnnelik koer ja koera üldise heaolu eest hoolitsemisel on hammaste tervena hoidmine väga tähtis. Erinevalt inimestest ei pese koerad ise oma hambaid ja seepärast on neil rohkem hambakattu. Katt on aja jooksul bakteritest, toidust, sülgest ja muudest osakestest moodustuv kleepuv kiht. Kui seda regulaarselt ei eemaldata, võib see kõveneda hambakiviks, mille kare pind suurendab katu kogunemist veelgi. Igemehaigused algavad tavaliselt just hambakatu kogunemisest.

Hea uudis on aga see, et õige suuhooldusega saab hambaprobleeme suuresti ennetada!

MÄRKA SÜMPTOMEID

Koerad ei saa meile ise öelda, kui neil on hammastega probleeme, ja sellepärast on neid raske märgata. Siiski saame hambaprobleeme kontrolli all hoida, kui õpime tähele panema olulisi sümptomeid. Nii saame ennetada ka koera teisi terviseprobleeme.

NÕUANDED

Koera hambaprobleeme on lihtne ennetada, kui paned tähele **nende 3 sümptomi tekkimist:**

- 1 Halb hingeõhk**
See on suuprobleemide esimene tunnus.
- 2 Põletikulised ja turses igemed**
Igemed võivad ka veritseda, kui koer kõvemaid mänguasju närib.
- 3 Hammaste värvuse muutus**
See võib tuleneda hambakivi kogunemisest.

Kui märkad oma koeral neid sümptomeid või kui tekib muid küsimusi, pöördu oma koeraga loomaarsti poole.

MIDAGI NÄRIMISEKS ... UUS PURINA® DENTALIFE®

- ✓ Vähendab teaduslikult tõestatud hambakivi kogunemist.
- ✓ On 100% mehaanilise toimega.
- ✓ Ei ole lisatud kunstlikke maitse- ega värvaineid.

Kui lisad need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, saad parandada tema hammaste tervist ja üldist heaolu.

HOOLITSE OMA KOERA HAMMASTE EEST IGA PÄEV

Suuhooldusrutiin aitab hoida hambaid tervena, et sinu koer võiks elada pika ja täisväärtusliku elu. Ideaalis peaks sellesse rutiini kuuluma koera hammaste harjamine iga päev või vähemalt 3–4 korda nädalas. Hambaid harjates on väga oluline pöörata tähelepanu tagumistele hammastele, mis on hambakatu ja -kivi kogunemisele eriti vastuvõtlikud.

Peale harjamise on hambaid võimalik puhastada ka teistel viisidel. Me kõik teame, et koerad armastavad närida, nii et miks mitte lasta oma neljajalgse sõbral närida maitsvat maiust, mis aitab tal tervena püsida?

Uus **Purina Dentalife** on just selline maius. Tänu oma kuju ja tekstuuri kombinatsioonile suunab uus **Purina Dentalife** maius koeri närima just tagumiste hammastega ning võimaldab puhastada ka raskesti ligipääsetavaid piirkondi. On teaduslikult tõestatud, et uus närimismaius **Purina Dentalife** vähendab hambakivi kogunemist.

Ennetamine on alati parem kui ravi. Seega haara ohjad ja lisa need lihtsad sammud oma koera igasse päeva, sest koera suutervis mõjutab kogu tema tervist.

siooni nii kuulmisele kui kompimisele (ketid paitavad kasukat);

- erinevad pinnakatted (muru, puuke-tastest tee, paekivist tee).

5. ja 6. tsoon on suurte ja väikeste koerte alad, mis on eraldatud taraga, et ka arglikumad koerad saaksid pisut privaatsemalt joosta. Elementidena on alal kasutatud traditsioonilisi agility elemente, mis on inimestele tuttavad ja mida saavad kasutada koeraomanikud, kes käivad enda koeraga agility võistlustel.

7. tsoon jääb küll projekteeritud alalt välja, kuid on siiski oluline element koerapargis ja selleks on koerte rand, kus koerad saavad ujumas käia ning palaval suvepäeval end jahutada.

Lisaks oli parki projekteeritud ka istutuskastid erinevate taimedega (lavendel, münt, rosmariin), mis mõjuvad koertele stressi leevendavalt. Head visuaalset stimulatsiooni pakub ka projektala kõrval olev surfiklubi enda dünaamiliste ja värviliste lohedega.

Uurimustöös oli oluline arvestada ka inimeste ja pargi teiste külastajate heaoluga. Selleks sai parki projekteeri-

tud paviljon, mis kaitseb inimesi sademete ja tuule eest ning pakub võimalust jalga puhata. Kuna pargi eesmärk on inimesi kaasata ja harida koerte teemal, siis on parki projekteeritud erinevaid teadetetahvleid ja viitasid alates meeldetuletustest enda ja oma koera

järele koristada kuni erinevate näpunäideteni, kuidas enda koera elu lihtsate võtetega paremaks muuta.

Varjupaikade MTÜ projektijuht Anneli Matsi:

Linnas elamine paneb meie koerad tõsiselt proovile.

Linnakeskkond on väga kontsentreeritud, selles on koerte jaoks tohutult ärriteid - lõhnad, müra, liikuvad objektid jms.

Koerte meeled on inimeste omadest kordades tundlikumad ja pidev ärritus põhjustab stressi. Nii ongi üsna tavaline näha erutunud ja ülereageerivaid koeri, sest stressirohkes keskkonnas nõuab rahulikuks jäämine ülimat pingutust ja enesekontrolli. Linn on inimeste loodud tehiskeskkond, kus koerad saavad küll hakkama, aga me peame rohkem esitama endale küsimust, kas neil selliselt meie kõrval elades ka hea on.

Kelli uurimustöö avab uue vaatenurga koerapargi loomisele, sest praegusel kujul linnaruumis olevate 1000 m² suuruste platside (13 korda väiksem ala kui esitletud töös) külastamine ei paku koerale eriti midagi, vastupidi - koera frustratsioon võib veelgi suurenedada, sest stressi maandav avar ruum ja looduslikud elemendid puuduvad.

Me kuulutame suurelt, et koer on inimese parim sõber. Õpime siis tundma oma parima sõbra tegelikke vajadusi ja teeme midagi tõeliselt lahendat oma neljajalgsete kaaslaste jaoks. Kirjutan kahel käel alla selliste koeraparkide rajamisele igasse Eesti linna.

Koerteväljaku pajulabürint. Autor: Kelli Rüütli

SPECIFIC[®]
toit terveks eluks

Iga 6. kott **SPECIFIC**[™] kuivtoitu **TASUTA!**

SPECIFIC[™] kvaliteetsed kassi- ja koeratoidud on müügil
Eesti loomakliinikutes ja e-poes www.specific.ee

Teravik on tervisel

Jätkame terviserubriiki, kus kirjutame olulistest inimeste ja lemmikloomade tervist mõjutavatest faktoritest. Loomadega võime kokku puutuda iga päev, isegi siis kui endal lemmikloomi ei ole. Kui meie perre kuuluvad ka lemmikloomad, siis oleme meie need, kes peavad tagama nende heaolu. Teadmised oma karvaste sõprade kohta ja teadmistele tuginevad oskused ning käitumine tagab erinevate liikide turvalise kooselu.

Sellest, kuidas on omavahel seotud lemmikloomad, inimesed, zoonoosid ja parasiidid kirjutasime eelmises Käpa All numbris. Kui Sul ei ole õnnestunud seda artiklit veel lugeda, siis kõik Käpa All numbrid on loetavad meie kodulehel varjupaik.ee

Fotod: Varjupaikade MTÜ, erakogu, Moment Pildis

Zoonootilised bakterid, viirused ja seened

Kaunis sügis on kätte jõudnud ning loodus muutub aina kirjumaks, kutsudes parkidesse ja metsadesse veel viimaseid kuldseid päevi nautima. Varsti muutuvad ilmad külmemaks, inimesed kolivad maalt linna ning võtavad lemmikloomad, kes suvel maal elanud, endaga kaasa. Järjejutt zoonoosidest viib meid parasiitide maailmast bakterite, viiruste ja seente maailma. Kui parasiidid võivad olla nii üherakulistest mikroorganismidest kuni mitme sentimeetri suuruste ussideni, siis tänased tegelased on pisikesed nähtamatud haigustekitajad. Tuletame veel meelde, et zoonoos on nakkushaigus, mis on võimeline levima loomalt inimesele ja vastupidi. Kõik zoonoosid on nakkushaigused, kuid kõik nakkushaigused ei ole zoonoosid, kirjutab Maarja Tagel Eesti Maaülikoolist.

Bakterid

Bakterid on üherakulised organismid, kes on võimelised ise paljunema ja kasvama. Baktereid on kõikjal meie ümber ja meie organismis massiliselt, mõned neist on neutraalsed, mõned kasulikud ning mõned kahjulikud ehk patogeensed. Oma olemuselt sarnanevad mõned bakterid kõige rohkem parasiitidega, eelkõige ainuraksetega. Paljud nakkushaigused, sealhulgas ka zoonoosid, on bakteriaalset päritolu, seda nii inimesel kui ka loomal.

Leptospiroos

Leptospiroos on üks selline ülemaailmselt esinev zoonoos, mis on bakteriaalset päritolu. Haigustekitajaks on leptospiira perekonna spiroheetid, millel esineb väga palju liike nagu ka vastuvõtlikke peremehi. Nakatuda võivad nii hiired, rotid, veised, lambad, koerad, kassid kui ka inimesed. Koduloomadele on peamiseks nakkusallikaks väikenäriliste uriin. Inimeste peamiseks nakkusallikaks on koduloomade uriin

või sellega saastunud esemed. Seega, kui oled leptospiroosiga looma omanik, siis pea rangeid hügieenireegleid, sest haigustekitaja ülekande toimub kergelt. Tavaliseks ülekandeteeks on limaskest või kahjustunud nahk, kuid nakkus võib edasi kanduda ka suukaudselt vee ja söögiga, suguliselt või emalt lootele platsenta kaudu.

Põhjus, miks me just nüüd leptospiroosist räägime, on ilm - seisvad veekogud, vihmases sügisest tekkinud veelombid ja näriliste ränne inimeste majadesse soodustavad haigustekitaja levimist. Haigus esineb küll aastaringiselt, kuid rohkem juhtumeid on suvel ja sügisel. Koerad, kes liiguvad rohkem õues või käivad sageli ujumas, samuti jahikoerad ja töökoerad, on peamiseks riskigrupiks.

Leptospiroos on potentsiaalselt surmav haigus igale peremehele, sealhulgas lootele. Leptospiirad paljunevad vereringes kiiresti ja võivad kanduda mitmetesse organitesse nagu neerudesse, maksa, silmadesse ja mujale.

Sellest tulenevalt on nakatunud loomal sümptomiteks liigjoomine või liiguri-neerimine, verine uriin, naha kollasus, isutus ja loidus, palavik, oksendamine, abort või silmade kahjustused. Sõltuvalt selle bakteri paljunemise kohast võib haiguse kulg olla väga varieeruv, mistõttu tuleb esimese kahtluse korral minna looma või inimesega koheselt arsti juurde. Õnneks on Eestis võimalik ja soovitatav vaktsineerida koeri leptospiroosi vastu. Kuna kassid on haiguse kliinilise avaldumise suhtes vähem vastuvõtlikud, pole kassidele vaktsiini veel loodud.

Regulaarne kätepesu söögivalmistamise eel ja loomaga tegelemise järel on iseenesest mõistetav.

Salmonelloos ja kampülobakterioos

Salmonelloos ja kampülobakterioos on samuti ülemaailmselt väga levinud bakteriaalset päritolu haigused. Salmonelloosi põhjustab bakter salmonella ja kampülobakterioosi bakter kampülobakter. Rohkem seostatakse nakatumist nende bakteritega küll toore kanaliha, tooreste munade või toorpiima tarbimisega, kuid nakkusallikaks võib olla ka haigestunud loom või inimene. Haigusele on rohkem vastuvõtlikud kassid, koerad, kilpkonnad, kodulinnud, sisalikud ja hobused. Bakterid levivad kas nakatunud looma väljaheitega või läbi platsenta ning eespool mainitud muna ja piimaga. Lisaks sellele on need bakterid keskkonda sattudes väga vastupidavad. Seetõttu on lemmikutele potentsiaalseks nakkusallikaks nii toortoidu dieet kui ka saastunud keskkond. Kusjuures kassid võivad nakkuse saada ka oma saakloomalt: hiirelt või linnult.

Oluline on teada, et kassid ja koerad põevad salmonelloosi ja kampülobakterioosi tihtipeale sümptomiteta, mis teeb nakkust kandva looma inimesele veelgi ohtlikumaks. Kui aga sümptomid esinevad, siis peamiseks haigusnähtudeks on tugev kõhulahtisus, kõhuvalu, oksendamine ja palavik. Samad sümptomid võivad esineda ka inimestel.

Kui tead, et su lemmikloom on nakatunud salmonella või kampülobakteriga, siis tuleb koera väljaheiteid väga korralikult koristada ning hoida immuunpuudulikkud ja rasedad inimesed

loomast eemal. Regulaarne kätepesu söögivalmistamise eel ja loomaga tegelemise järel on iseenesest mõistetav. Üldjuhul loomad kerge sümptomaatika puhul ravi ei vaja, vaid piisab rohke vee joomisest, kuid raskemal juhul tuleb pöörduda arsti poole.

Viirused

Järgmiseks läheme viiruste maailma. Need on väikesed bioloogilised objektid, mis koosnevad valkudest ja nukleiinhappest (DNA või RNA) ning neid pigem ei loeta elusolenditeks. Bakteritest ja parasiitidest erinevad nad suuresti ka selle poolest, et neil puudub rakuline ehitus. Viirustest põhjustatud haigusi nimetatakse viroosideks. Kõige olulisemaks haiguse vältimise meetmeks on vaktsineerimine. Maailmas on viiruseid palju ning tuntumad ja olulisemad on näiteks gripiviirus, HIV, hepatiit, kuid ka koroonaviirus ning meie edasine teema - marutaudi viirus.

Marutaud ja marutõbi

Marutaud (loomade haigus) ehk marutõbi (inimeste haigus) on ülemaailmselt levinud kõikide imetajate haigus. Rohkem esineb seda haigust küll arengumaades Aafrikas ning Aasias, kuid puutumata ei ole ka riigid meie lähinaabruses, näiteks Venemaa, Poola, Saksamaa. Eesti saavutas marutaudi vabanduse 2013. aastal, kuid nakatumise oht püsib meil endiselt, peamiselt just Venemaaga ühise piiri tõttu.

Marutaud on metsloomade seas väga levinud ning võimalus, et piirialadelt tuleb nakatunud kährikkoer Eestisse, on suur. Selle ärahoidmiseks tehakse igal aastal puhvertsooni metsloomadele marutaudi vabandusest vaktsineerimist. Lemmikloomadele on vaktsineerimine kohustuslik igal teisel aastal.

Aga miks on marutaud nii ohtlik haigus, et lausa terve Eesti pidi marutaudi vabaks riigiks saama? Ilmselt seetõttu, et haigusnähtude ilmumisel on see viirus surmav ning 2000ndatel aastatel oli marutaud Eestis väga levinud. Viirus levib nakatunud loomade sülgjega. Peamiselt toimub viiruse ülekande hammustushaavade kaudu, kuid

Ühingu varjupaikades hoolitseme selle eest, et loomadele oleks tehtud kõik vajalikud veterinaarsed protseduurid.

see võib organismi tungida ka läbi vi-gastunud naha. Organismis sees liigub viirus peaaegu ning sümptomid tekivad ajukahjustuse tagajärjel.

Loomadel, kellel paned tähele käi-tumismuutust, näiteks inimpelguse muutust, üleliigset süljevoolust, nee-lamiraskust, suurenenud liikumist ja heli- ning valgus-tundlikkust või hal-vatust, võib kaht-lustada marutaudi. Samas peab siiski arvesse võtma, et näiteks mõnedel koeratõugudel nagu bernhardiinidel ongi suur süljevool ning heli- ja valgustund-likkus võib tekkida ka muudest problee-midest.

Kui näed aga metslooma, kes on ta-valiselt öise eluviisiga, kuid nüüd liigub päeval ning sind ei karda, peaksid ole-ma ettevaatlik. Sama kehtib ka lemmik-looma puhul, kes siiani on olnud väga sõbralik, kuid äkitselt muutub agressiiv-seks või just kartlikumaks, siis need on potentsiaalsed marutaudi ohumärgid.

Haigus võib hammustuse järgselt avalduda nädala kuni paari kuu pärast, sõltuvalt sellest, kui lähedal või kaugel on hammustushaav ajast. Siiski ei tohi haigussümptomeid ootama jääda, vaid tuleb koheselt pöörduda arsti juurde. Marutaudi kahtlusega loomast tuleb tea-vitada ka piirkonna veterinaarkeskust.

Seenhaigused

Viimaseks peatume seenhaigustel, mida võivad põhjustada paljud erine-vad seeneliigid. Mõned seened on mik-rooskoopilised elusorganismid, mida võib leida kõikjal meie ümber nii organismis sees kui väljas. Seeni kasutatakse toidu-ainetööstuses (pärmseened), meditsii-nis (mükotoksiin penitsilliin), kuid on ka seeni, mis põhjustavad toidu riknemist (hallitusseened) või hoopis seenhaigu-si. Seenhaigused on näiteks kandidoos, soor ja dermatomükoos ehk dermatofütoos, mis on rahvapärase nimetusega nahaseentõbi. Nahaseentõbe tekitavad dermatofüüdid. Dermatofüüte on väga palju liike ning tuntumad perekonnad on *Microsporum* ja *Trichophyton*. Üks levinum zoonootilise tähtsusega seenhaigus on nn kassihaigus, mida põhjus-tab *Microsporum canis* ja harvem ka mõned *Trichophyton* liigid.

Kassihaigus

Kassihaigus (rahvapärane nimetus) on tõbi, mis võib tegelikult tabada ka koeri ja kõiki teisi imetajaid, kuid kassid haigestuvad kõige sagedamini ning kannavad kõige suurema tõenäo-susega haigustekitajat edasi inime-sele. Seened võivad paikneda looma nahal, karvadel või küüntel.

Ülekanne hai-gelt tervele orga-nismile saab toi-muda nii otsese kontakti, milleks võib olla silitamine või küünistamine,

kui ka seeneeostega saastunud ese-mete kaudu. Saastunud esemeteks on näiteks diivan, kus kass on lamanud, või kamm, millega kassi on harjatud.

Oluline on teada, et kassid võivad tihtipeale olla asümptomaatilised hai-guskandjad ehk neil puuduvad haiguse sümptomid, kuid nad levitavad siiski seene eoseid. Vahel ilmnevad sümptomid alles stressiolukorras, jäävad karvkatte alla peitu või muutu-vad süsteemseks mõne muu hai-guse tõttu.

H a i g u s e sümptomid aval-duvad tavaliselt alles paari nädala kuni kuu jook-sul. Peamiseks sümptomiks nii inimesel kui loomal on peapiir-konda või kehale tekkinud punane ümmargune laik, mis võib sügele-da ja põletiku korral ka pune-tada. Loomadel on karvkatte tõttu näha lai-gu sees karvade ühepikkust mur-dumist, mis jääb inimesel pikkade karvade puudu-mise tõttu mär-kamatuks, kui just kolle ei asu peas.

Dermatofütoos

Dermatofütoos on väga nakkav hai-gus ning seeneeosed võivad keskkonnas püsida isegi aastaid. Õnneks ei ole tegu surmava haigusega ning see on üsnagi kergesti ravitav. Ära ei tohiks unustada, et haiguse diagnoosimise järgselt tuleb kindlasti kontrollida kõiki koduseid loomi. Jälgima peaks ka loomadega kontaktis olnud inimesi. Lisaks ravile tuleb teha põhjalik puhastus ümbrit-sevas keskkonnas, et vabaneda seene eostest.

Kokkuvõte

Võib öelda, et on olemas zoonoos, mis mööduvad ühel liigil märkamatu, kuid võivad teisele liigile põhjustada rasket haigestumist. On ka zoonoos, mille diagnoosi järgselt tuleb teavita-da tervet Eestit, kuna haiguse letaalsus on suur. Seega soovitan võõra loomaga kokku puutudes olla alati ettevaatlik ja jälgida enda looma käitumist ning võimalikke terviseprobleeme. Vajaduse või kahtluse korral tuleb alati konsul-teerida arstiga või minna vastuvõtule.

Marutaudi kahtlusega loomast tuleb teavitada ka piirkonna veterinaarkeskust.

Ülejõe
LOOMAKLIINIK

*Teie lemmiku
tervise heaks!*

Varjupaigast võetud loomale
esimene visiit **visiiditasuta!**

Ülejõe Loomakliinik
J. V. Jannseni 33, Pärnu
E-R 9-18 ja L 10-15
www.vanaloomakliinik.ee

Vaktsineeri!

Loomade vaktsineerimine on ülioluline nii nende kui ka inimese tervise, heaolu ja ohutuse seisukohalt. Vaktsineerimisega saad ennetada looma haigestumist – Su lemmik on terve, jäävad ära suured ravikulud ja ülisuur südamevalu.

Marutaud on surmaga lõppev närvisüsteemi kahjustav viirushaigus, millesse nakatuvad nii loomad kui ka inimesed. Marutaudi tõttu sureb igal aastal umbes 59 000 inimest, kellest suurema osa moodustavad lapsed. Üle 95% juhtudest, mil haigus on jõudnud inimeseni, on nakkus üle kandunud just lemmiklooma hammustuse tagajärjel. Marutaud on surmav, kuid ennetatav tänu vaktsineerimisele.

Selle aasta veebruaris andis Veterinaar- ja Toiduamet (VTA) teada, et Lääne-Prantsusmaal sai kinnitust marutaudijuhtum. Haigus tuvastati Põhja-Aafrikast illegaalselt toodud kutsikal. See juhtum näitab selgelt, kui ohtlik on teadmata päritoluga lemmiklooma riiki toomine. Prantsusmaa on

sarnaselt Eestile tunnustatud marutaudivabaks maaks, kuid seda staatust on väga lihtne kaotada. Eestil on ühine piir Venemaaga, kus marutaudi esineb.

Marutaudi taaslevimise takistamiseks Eestisse viib VTA kaks korda aastas läbi metsloomade marutaudivastase vaktsiini külvamist ohustatud piirialadel. Lisaks metsloomade vaktsineerimisele on väga oluline ka lemmikloomade regulaarne vaktsineerimine ja Eestis on kohustuslik, et kõik sobivasse vanusesse jõudnud kassid, koerad ja valgetuhkrud peavad olema vaktsineeritud marutaudi vastu.

Koerte katk on väga nakkuslik viirushaigus, mida iseloomustab palavik, hingamisteede ja seedetrakti põletik, silmapõletik, kopsupõletik, nahalööve ja närvinähud. Koerte katkuviiruse nakatub palju koerlasi, kärplasi ja pesukarulasi. Haigusele on eriti vastuvõtlikud nende loomaliikide kutsikad ja noorloomad, täiskasvanud haigestuvad harvemini. Inimesele haigus ohtu ei kujuta. Nakkusallikaks on haiged loomad, kes eritavad haigustekitajat juba peiteajal ning ka peale haiguse läbipõdemist. Viirus eritub organismist ninanõ-

re, pisarate, väljahingatava õhu, uriini ja roojaga. Viirus võib edasi kanduda ka saastunud esemete, riiete ja söödaga. Alates eelmise aasta lõpust on teavitatud kaheksast koerte katku juhtumist. Kuna varasematel aastatel pole selle viiruse levikut Eestis täheldatud, siis on oluline, et inimesed vaktsineeriksid oma koeri koerte katku vastu.

Kuidas haigusi vältida?

- vaktsineeri lemmikloom regulaarselt ohtlike nakkushaiguste vastu nagu marutaud, leptospiroos, parvoviirus ja koerte katk;
- väldi lemmikloomade kokkupuudet metsloomadega;
- kui märkad või leiad haigeid, kummaliselt käituvaid metsloomi, teavita loomaarsti või kohalikku ja-hiorganisatsiooni või edasta info Keskkonnainspektsiooni infotelefonile 1313;
- haige metslooma viimine koju või ravile pole soovitatav, sest nii soodustatakse nakkuse levikut.

Allikas: Veterinaar- ja Toiduamet vet.argri.ee

Varjupaik numbrites: 9 kuu kokkuvõte

515 looma

aitasime tagasi koju

312 koera

199 kassi

4 pisilooma

974 loomale

otsisime uue kodu

155 koerale

813 kassile

6 pisiloomale

74 looma

andsime üle teistesse organisatsioonidesse

1 koera

73 kassi

2 622

väljakutsega tegelesime selle aja jooksul

23 084

telefonikõnet võtsime vastu oma varjupaikades

73 646

päeva veetsid uude kodusse läinud loomad meie varjupaikades. Sellest 12 334 päeva eest tasusid kohalikud omavalitsused.

429

loomu jõudis varjupaika hukkununa
- 14 koera ja 142 kassi
- 273 metslooma/-lindu

Heaolu pikendab pisi-loomaeluiga

*Pisinärilised ja küülikud on loomad, kelle tervis ja heaolu sõltuvad väga palju elutingimustest ja toitumisest. Suurem osa nende tervisemuredest tulevad looma valesst pidamisest, annab teada **Marika Nekljudova Eesti Loomakaitse Seltsist.***

Täna räägime puuridest - mis loom millist puuri vajab. Üldine puuride reegel on: mida suurem, seda parem. Ka pisiloomad vajavad oma liikumisvajaduste rahuldamist. Isegi pisikesed hamstrid looduses liiguvad mitu kilomeetrit päevas. Kui loom ei liigu piisavalt, kannatavad tema seedimine ja liigesed, tekib ülekaalulisus ja sellega seotud tervisemured.

Alustame küülikutest

Küülik ei olegi tegelikult puuriloom. Ta tahaks liikuda toas vabalt nagu kass ja koer. Kui ei ole võimalik pidada küülikut vabalt, siis peab talle muretsema aediku või maksimaalselt suure puuri.

Ja ka siis peaks küülik saama iga päev vabalt liikuda, joosta ja hüppata min 1 tund päevas. Minimaalne puuri pikkus väiksemate tõugude jaoks võiks olla 120 cm ja laius 50 cm. Puur peab olema ka piisavalt kõrge, minimaalselt 50 cm.

Merisiga võiks elada küülikupuuris

Merisea puur peab olema ka piisavalt lai, aga ei pea olema kõrge. Tegelikult - need puurid, mida kauplustes küülikupuuride nime all müüakse, sobivad just merisigadele. Ühe merisea puur võiks olla 80 cm pikk, 50 cm lai ja 50 cm kõrge. Et merisead on väga sotsiaalsed loomad, siis on neid soovitatav pidada vähemalt kahekesi. Sel juhul võiks puuri pikkus olla juba minimaalselt 120 cm. Puuris peab olema majake (või kaks majakest kahe looma jaoks), heinahoidik, söögikauss ja veenõu või -pudel. Jooksuratast me-

Fotod: eralogu

risead ei vaja. Ka merisead võiksid saada vabalt joosta piiratud territooriumil, näiteks aedikus. Merisea aedik ei pea olema kõrge, need loomad ei hüppa.

Hamster eelistab elada üksi

Hamstrid elavad tavaliselt puuris üksi, neid loomi mitmekesi reeglina ei peeta, sest nad võivad olla üksteise vastu agressiivsed. Hamstripuur peaks olema varustatud erinevate atraksioonidega - torudega, jooksurattaga. Nendele loomadele meeldib ronida, aga kuna närilised kõrgust ei taju, oleks parem, kui puuri teine korrus ei oleks väga kõrgel. Puuris peab kindlasti olema ka majake, mille sees on pesamaterjal, et hamster saaks endale mõnusa pesa ehitada. Hamstrite puure on kahte sorti - duna-tüüpi (üljeni plastikust korpus) ja metallvõredega. Võredega puuris käib õhk paremini läbi, kuid tuleb jälgida, et võrede vahe oleks piisavalt väike ja loom ei pääseks puurist välja. Sellised puurid sobivad ka dekoratiivhiirtele.

Targad rotid

Rotid on väga taibukad, aktiivsed ja tugevate hammastega loomad. Nad või-

vad õppida puuriust lahti tegema, võivad plastiku katki närida vms. Rotipuur peab olema vastupidav ning materjaliks plastik ja puit ei sobi. Rotipuuri minimaalsed mõõtmed on: pikkus 80 cm, laius 50 cm ja kõrgus 80 cm. Nendele loomadele meeldib väga ronida, seetõttu peab puur olema kõrge ja sisustatud kõikvõimalike tarvikutega - tunnelid, pesad, kiiged, redelid ja muu. Jooksuratast rotid, nagu ka kõik muud pikkade sabadega loomad, traumade vältimiseks kasutada ei tohi.

Liivahiired on väikesed kaevurid

Liivahiirte jaoks on väga oluline liiva olemasolu ja kaevamine. Selleks, et vältida liiva sattumist põrandale, sobivad liivahiirtele väga hästi kaheosalised puurid, kus alumine osa on klaasist ja ülemine osa on restidega. Liivahiire puuris võiksid olla ka ronimisatraksioonid.

Villakhiired ja deegudgud

Villakhiirte (tšintšiljade) ja deegude puurid peavad olema väga suured ja kõrged, et loomad saaksid vertikaalselt liikuda. Puur peab olema kindlasti varustatud erineva kõrgusega riulitega ja rikkalikult sisustatud - oksad, ripptorud,

tunnelid, kiiged, majakesed ja kindlasti liivavann, kus loom saaks käia suplemas ja karvu puhastamas. Liivavann ei tohi puuris seista pidevalt, sellisel juhul hakkab loom seda tualetina kasutama. Oleks parem, kui puuri riulid ja muu varustus oleks valmistatud puidust.

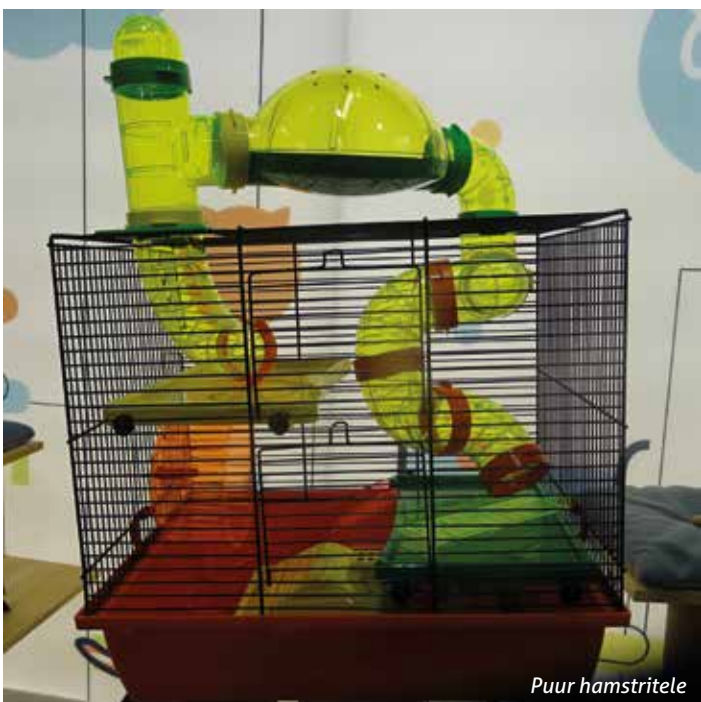
Ohutu transport

Kindlasti läheb vaja ka transpordipuuri, näiteks arsti juures käimiseks. Transpordipuur peab olema võimalikult kinnine, kuna närilised ja küülikud ei talu stressi. Transpordipuuri suurus peab vastama looma suurusele ehk loomal peaks transpordipuuris olema liikumiseks piisavalt ruumi. Transpordipuur on ettenähtud vaid lühiajaliseks looma transportimiseks.

Meile kõigile meeldib elada ilusas ja puhtas kodus, kus on palju ruumi. See meeldib ka meie hoolealustele. Me saame oma pisilooma elukvaliteeti oluliselt tõsta, kui võimaldame talle võimalikult suure, mugava ja puhta elamise. Elades heades tingimustes tunneb teie väike pereliige end palju õnnelikumana ja on palju tervem, tema eluiga pikeneb oluliselt.

Hoolitsegem oma pisikeste sõprade eest!

Üldine puuride reegel on: mida suurem, seda parem.

Puur hamstritele

Puur liivahiirtele

Kuidas valida tervislikku lemmikloomatoitu?

Kaidi Koort kirjutab, kuidas oma kogemus hulkuva kassipere abistamisel andis tõe põhjalikumalt uurida lemmikloomade toitmise teemat.

Mõned aastad tagasi leidsin enda kortermaja keldrist võõra ja metsiku kassi koos armsate poegade. Hooldesin kassipere eest mitu kuud ja otsisin neile päris kodu kahe kassipäästeorganisatsiooni abiga. Mulle anti mitmeid soovitusi, kuidas kasse toita. Üks soovitus oli mitte anda toidupoest ostetud krõbinaid, sest need on kahjulikud ja võivad kassidele tekitada suuri probleeme põie ning neerudega. Toidutema hakkas mind huvitama ja otsustasin loomaarstidelt järele uurida, kas vastab tõe, et toidupoest ostetud kuivtoit põhjustab lemmikloomade terviseprobleeme. Tegin intervjuud Tartu väikeloomakliiniku peaarsti Aleksandr Dedjuljaga, Eesti Maaülikooli väikeloomakliiniku loomaarsti Liis Uusaediga ja

loomakliiniku Cat Clinic loomaarsti Olga Aldžanova-Kondinaga.

Tervislik ja tasakaalustatud lemmikloomatoit

Kassidele ja koertele on eraldi toidud. Tartu väikeloomakliiniku peaarst Aleksandr Dedjulja sõnul ei sobi kassidele koerte toit ja vastupidi. „Kassid on lihasööjad ja sellel peab põhinema nende menüü. Kassitoit on kõrgema rasvasisaldusega ja aminohapete koostis on teistsugune võrreldes koeratoiduga. Tauriin on asendamatu aminohape kassile, sest tagab korrekse südame töö. Kassid on küll lihasööjad, aga oluline on teada, et nendele ei tohi anda ainult liha, sest see tekitab arenguhäireid. Ainult liha söömine võib kassidel põhjustada toitumuslikku rahhiiti. Koerad on omnivoorid ehk kõigesööjad,“ räägib Aleksandr Dedjulja kassi- ja koe-

ratoidu erinevusest.

Eesti Maaülikooli väikeloomakliiniku loomaarst Liis Uusaedi sõnul on tervislik toit selline, kus on olemas kõik vajalikud toitained, vitamiinid ja mineraalaineid, mida üks koer või kass vastavalt oma eale ja tervislikule seisundile vajab.

Kalli ja odava kuivtoidu erinevus

Loomakliiniku Cat Clinic loomaarst Olga Aldžanova-Kondina soovib oma lemmikloomale osta kuivtoitu loomapoest või -kliinikust, sest toidupoest ostetud toit pole sageli tasakaalustatud. „Mõne toidu pakendil pole kirjas isegi koostist. Ei ole kirjas, kui palju on valku, rasva ja mineraalaineid. Tasakaalustamata toit võib põhjustada pikema aja jooksul terviseprobleeme.“

Loomaarst Aleksandr Dedjulja sõnul sisaldab kvaliteetne toit parimaid tooraineid. „Selles on puhas liha, pole jääkprodukte ega täiteaineid. Mida kvaliteetsem on toit, seda vähem seda

Mida kvaliteetsem on toit, seda vähem seda kulub.

tegelikult kulub. Kallimas kuivtoidus on rohkem valku võrreldes tavalises toidupoos müügil olevate kröbinatega.”

Loomaarst Liis Uusaed lisab, et kvaliteetsemate ja tihti kallimate toitude puhul on tootmisprotsessis kasutusel üks kindel töötav retsept, kallimad toorained ning põhjalikum kvaliteedikontroll. Lisaks tehakse tihti toitmiskatseid ja kontrollitakse ka toidu biosaadavust. Kõik need vaheetapid teevadki lõpp-produkti kallimaks. „Ei saa öelda, et kvaliteetne toit sisaldab ainult puhast liha, sest Euroopa Liidu nõuete kohaselt on ka loomatoitudes kasutatavad kõrvalsaadused, näiteks looma süda, kopsud või liigselt kelmeid sisaldav liha, inimese toiduks kõlbulikum ja väga heaks toitainete allikaks loomadele. Kasutades loomade toitudes ära lihatööstusest järele jäänud loomseid kõrvalprodukte, kindlustatakse see, et midagi raisku ei läheks.”

Ebakvaliteetne toit võib põhjustada terviseprobleeme

Loomaarst Liis Uusaed ütleb, et tasakaalustamata toidud või tasakaalustatud toidu vale söötmine võivad tõesti tekitada nii kassidele kui koertele terviseprobleeme. „Lõpuks oleneb palju looma organismist, kuid näiteks toit, mis muudab looma uriini liiga happeliseks või liiga aluseliseks, võib tekitada probleeme põie ja neerudega, mis võib mõnikord muutuda isegi eluohtlikuks.”

Loomaarst Olga Aldžanova-Kondina arvab, et odavad kröbinad võivad tekitada lemmikloomadele terviseprobleeme. „Jah, see on puhas tõsi. Üks sagedasemaid terviseprobleeme on ülekaalusisus. Väga maitsestatud ja tugevalõhnaline toit paneb kassi lõpmatult palju sööma. Tubasel kassil pole kalorivajadus väga suur ja saades kaloreid rohkem kui vaja, võtabki kass kaalus juurde. Rasvumine omakorda võib tekitada suhkruhaigust. Teine aktuaalne terviseprobleem on soolakristallidest või -kividest põhjustatud kuseteede põletik. See on eriti ohtlik isastele kassidele.”

Loomaarst Aleksandr Dedjulja sõnul esinevad probleemid põie ja neerude-

ga kassidel, kes söövad nii kalleid kui odavaid kröbinaid. „Probleemid neerudega on seotud eelkõige kassi vanusega. Neeruprobleemid esinevad kassidel, kes on 12-aastased ja vanemad. Põieprobleemid on seotud eelkõige stressi ja geneetilise taustaga. Minu teada pole teadusuuringuid sel teemal väga tehtud, et odavad kröbinad on kahjulikumad kui kallimad.”

Toiduained, mida ei tohi anda kassile ja koerale

Loomaarst Aleksandr Dedjulja sõnul ei tohi kassidele ja koertele anda soolaseid, vürtsikaid ja rasvaseid toite, sest need tekitavad seedimisprobleeme. Ei tohi anda sibulat, küüslauku, viinamarju ja rosinaid.

Koertele on mürgised makadamiapähklid, virsikud, avokaadod, tainas ja pagaritooted ning šokolaad. Loomaomanik peab olema tähelepanelik, et koer ei saaks kätte nätsu, sest küsiltool on koerale ohtlik ja võib põhjustada maksakahjustust.

Koerale võib anda hapendatud piimatooteid, aga peab arvestama, et igal lemmikloomal on individuaalne toidutaluvus.

Aleksandr Dedjulja räägib, et kassile ei ole õige anda vorsti, sest seal on palju rasva, soola, pipart ja teisi maitseaineid. „Samuti ei tohi kassile anda piima, sest sageli võib kassidel esineda laktoositalumatus. Samuti pole soovitatav anda vahu- ega hapukoort.”

Kont võib koerale olla eluohtlik

Loomaarst Liis Uusaedi sõnul ei tohi koerale anda konti. „Väga sagedased on juhud, kus koer on söönud konti ja väikesed kondikiud on jäänud soolestikku kinni. Teravad kondikiud võivad tekitada kõhukinnisust ja väga tugevat soolestiku põletikku. Mina ei soovita ükskõik mis põhjendusel koerale konti anda, sest minu jaoks kaaluvad võimalikud ohud kõik muu üle. Ilmselt ei ole kuskil sellist statistikat tehtud, et teada saada iga mitmes koer konti söömise tagajärjel loomakliinikusse satub. Koerale ei ole konti vaja.”

Toidukordade arv päevas

Kõik loomad peaksid sööma vähemalt üks kord päevas. Täiskasvanud koertele võiks süüa anda kaks korda päeva jooksul, näiteks hommikul ja õhtul. Toidukordade arv oleneb koera suurusest ja vanusest.

Kassidele võiks anda kuivtoitu üks või kaks korda päevas. Hommikul või õhtul võib anda konservi juurde. „Kassid on sellised loomad, kes käivad päeva jooksul mitu korda söömas. Enamus kasse ei söö toitu kohe ära, aga on ka mõned erandid,” räägib Aleksandr Dedjulja.

Loomaarst Liis Uusaedi sõnul on oluline, et loom saaks toidust kätte oma päevase energia- ja toitainevajaduse. „Teatud haiguste puhul on soovitatav toidukogused jagada väiksemateks ja toita looma sagedamini. Suuremate koeratõugude puhul, kellel on eelsoodumus maokeruks, on soovituslik päevane toidukogus jagada ära mitme korra peale päevas.”

Iga lemmikloomade seedimine on individuaalne ja kõikidele loomadele ei sobi ühesugune toit. „Kallis toit ei ole alati see parim. Ühele loomale võib see toit sobida, teisele mitte. Enamasti leiab loomaomanik õige toidu üles ja vajaduse korral saab nõu küsida loomaarstilt,” lõpetab Aleksandr Dedjulja.

Tasakaalustamata toit võib põhjustada pikema aja jooksul terviseprobleeme.

Loomade toitmisest varjupaiga- tingimustes

Varjupaika sattumine on loomade jaoks stressirohke

Võõras keskkond, võõrad inimesed ja teised loomad tekitavad stressi. See olukord mõjutab looma nii vaimset kui füsioloogiliselt. Näiteks võib stressis kass endasse sulguda selliselt, et ta keeldub söögist ja joogist. Ärevuses koeral võib kõht pidevalt lahti olla. Stressis looma immuunsüsteem nõrgeneb ja seetõttu võib ta kergemini haigestuda. Meile on loomade heaolu väga tähtis ja seetõttu teeme kõik selleks, et vähendada stressi. Üks võimalus on pakkuda varjupaigaloomadele toitu, mis maitseb neile hästi ja vastab vajadustele - vanust arvestades kassi-poegadele ja kutsikatele oma toit, täiskasvanutele oma, vanadele kassidele ja koertele senioritoit. Kui loomal on probleemid seedimisega, siis talle vastav toit ning nahaprobleemide korral jälle spetsiaalne toit. Kõige parem on, kui saame arvestada looma individuaalsete vajadustega.

Soov loomi aidata

15-ndast varjupaigapäevast on loomade ülalpidamise kulud Varjupaikade MTÜ enda kanda ja see on põhjus, miks palume loomadele annetada. Inimestele meeldib varjupaigaloomadele toitu annetada, aga meile oleks sobivam, kui toetus jõuab meie pangakontole. Sel juhul on meil võimalik osta just kindlat toitu, mida loomadel vaja on. Meil on kokkulepped heade koostööpartneritega, kes müüvad varjupaigaloomadele spetsiifilist toitu väga soodsate hindadega.

Kui on soov tulla varjupaika enda toidukotiga, siis palume eelnevalt varjupaika helistada ja küsida, mida täpselt vaja on. Varjupaiga töötajad tunnevad oma loomi ja oskavad öelda, milline toit on hetkel vajalik. Ost tuleks sooritada saadud info põhjal, mitte poes vaadata, et kõrval asuv toidukott maksab vähem ja sama raha eest saab rohkem.

Kasse rohkem kui koeri

Varjupaikades on kasse alati rohkem kui koeri ja seetõttu on kassitoit alati oodatud. Varjupaikade MTÜ rõhub pigem kvaliteedile kui kvantiteedile. Meil on kogemus, et mida naturaalsemad toiduained, seda parem. Loomatoidule ei ole vaja lisada värvainet, sest see ei tee toitu paremaks ega isuäratavamaks. Loomad, eriti kassid, armastavad toitu, milles on liha. Kuigi koerad on segatoidulised, siis nisust saavad nad ainult tühje kaloreid, mis varjupaigas elades võivad tekitada probleeme ülekaalususega, kuid vajalikud toitained jäävad saamata. Kui kassitoit ei sisalda proteiine piisavas koguses, siis kass lihtsalt ei söö seda. Vale toitumine võib looma jaoks lõppeda sügavate terviseprobleemiga.

Looma tervislikku olukorda peegeldab hästi tema välimus ja käitumine. Näiteks toodi varjupaika täiskasvanud kodune kass väidetavate käitumisprobleemide tõttu ning lisati, et see kass sööb ainult keeduvorsti. Kass oli väga kõhn ja karv oli kõõmane ning tuhm. Kass praktiliselt ei liikunud ringi ja kui ta seda tegi, siis tuikus tugevalt ning praktiliselt ei söönud ta ka midagi. Uuringud selgitasid välja, et tegelikult oli kass haige - teda vaevas sügav aneemia ja sooltepõletik. Tõesti, see kass tuli uuesti sööma õpetada. Kaks kuud ravi ja spetsiaalset kassitoitu ning kassis toimus totaalne muutus - kassi kõnnak ja olek muutusid kindlaks, ta hakkas inimestega suhtlema ja lähedust otsima ning karv muutus tihedaks ja siidiseks. Kass elab uues kodus ja peab sööma eritoitu elu lõpuni, toidu kogus on määratud ja päeva peale mitmeks toidukorraks jaotatud.

Foto: Varjupaikade MTÜ

Kui loom on normaalses toitumises ja saanud toidust kõik vajaliku, siis loom on aktiivne, heas tujus ja näeb hea välja. Kvaliteetne ja täisväärtuslik toit toetab looma immuunsüsteemi ning loom on haigustele vähem vastuvõtlik. Eriti oluline on see varjupaigatingimustes, kus on palju loomi.

Teadlikkus eelkõige

Inimeste puhul räägitakse tervislikust ja teadlikust toitumisest ning palutakse loobuda rämpstoidust. Sama kehtib ka lemmikloomade toitmisel. Inimesed võiksid õppida lugema loomatoidu koostist sarnaselt selle toidu koostisele, mida sööme ise. Ka loomatoidukottidel on peal koostise loetelu. Kui selles loetelus on esikohal nisu ja mitte loomale vajalik proteiin, siis minu arvates pole selline toit täisväärtuslik ja tervislik.

Kvaliteetse toidu pakkumine lemmikloomale võib pikendada tema eluiga kaks kuni kolm aastat. Et loomade eluiga on kordades lühem kui inimese oma, siis need aastad on kulda väärt ja nii lihtsalt saavutatavad.

Me oleme väga tänulikud annetuste eest, mis tõstavad loomade heaolu varjupaigas viibimise ajal. Kvaliteetne ja tasakaalustatud toit, kuhu on lisatud vitamiinid ja mineraalained, toetab looma immuunsüsteemi, lisaks tekitab täis kõht loomades heaolutunde.

Varjupaikade MTÜ projektijuht Anneli Matsi

Ühine keel sinu lemmikuga

aastast 1993

Jälgi meid instagramis

ZOOMAAILM

hästi varustatud
lemmikloomade
e-kaubamaja
www.zoomaailm.ee

kiirelt kätte:
kogu kaup Eestis
tasuta* tarne:
tellimustele üle 39€

Meie kauplused

Tallinn, Lauteri 8
Tallinn, Sõpruse pst. 222
Tallinn, Punane 14a

Pärnu, Jannseni 2a
Tartu, Väike-Turu 3
Narva, Puškini 19

www.zoomaailm.ee

Meie ilusad ja armsad varjupaigaloomad ehk heategevuskalender

Kõik varjupaigaloomad on omamoodi ilusad ja armsad, oska ainult näha - kõik nad on kodusoojust väärt. 2021. aasta kalendris on esitletud piisake meie koertest ja kassidest - suurtest ja väikestest, vanadest ja noortest.

Ka sel aastal on kalendris esindatud 12 vahvat koera ja 12 armsat kassi nii, et ikka saad valida, kas Sul on koera või kassikuu, kui ainult võtad vaevaks kalendrit pöörata. Võid pilti vahetada iga päev või siis omada kahte kalendrit, kui ei suuda otsustada, kes on esiplaanil. Kalender toob rõõmu nii kassi- kui ka koerainimestele või siis lihtsalt suure südamega loomasõbrale.

Kõikidel varjupaigaloomadel on üks suur unistus - jõuda oma päris koju, kus lemmikloom on pereliige; jõuda päris oma inimese juurde, kellega jagatakse rõõme ja muresid ning kes jagab ja saab

vastu kodusoojust. Sellest igatsusest sosistavad ka kalendripildid ja lootus, et igäihe jaoks on kuskil keegi, on iga naerunäo või mõtlike silmade taga. Tore on see, et kalendri trükkimise ajaks ongi paljud neist loomadest jõudnud juba oma päris koju.

Heategevuskalender "Meie ilusad ja armsad varjupaigaloomad" aitab muuta loomade elu varjupaigas viibimise ajal paremaks. Me anname neile parima võimaliku hoolitsuse, kontrollime üle iga looma tervise, vajadusel ravime ja kiibistame, steriliseerime-kastreerime ja teeme parasiiditõrjet. Keskmiselt suudame varjupaigalooma aidata uude kodusse kolme kuuga.

Kalender on ilus jõulukink igale loomasõbrale!

Suur aitäh:

- fotograaf Moment Pildis www.momentph.com, kes meie loomad nii kaunilt jäädvustas
- toetaja AS Kuma, kes suurimatele hooandjatele kingituse välja pani
- Hooandja ja hooandjad, kelle abiga sai kalender kujundatud ja trükitud
- heategevuskalendri kujundaja OÜ Mandariin ja loodussõbralike trükivärvidega 100% taastoodetud paberile trükkija Ecoprint AS.

Iga kass väärrib kodu, ka mustakarvalise kasukaga!

Talve oodates on osa varjupaiga kasse riietanud end eriti eksklusiivselt mustadesse siidistesse kasukatesse, mida kaunistavad smaragdrehelised või merevaigukarva kalliskivid. Juba pikaaegse rahvusvahelise traditsioonina tähistatakse oktoobris musta kassi kuud ja seda tegime ka meie. Igal aastal soovime musta kassi kuu kampaaniaga tõmmata rohkem tähelepanu mustadele kassidele, kes millegipärast kipuvad jääma varjupaikade pikemaajalisteks asukateks.

Mustadest kassidest saavad inimestele sama armastavad sõbrad ja truid kaaslased nagu teistestki kassidest. Kõikide meie kampaaniate eesmärk on, et loomad saaksid endale hooliva kodu kogu eluks.

Musta kassi kuu on väga populaarne ja 2019. aastal leidis see meedias kajastamist ligi 30 korral. Kui tavapäraselt läheb igal kuul varjupaikadest uude koju umbes 100 kassi, siis tänu musta kassi kampaaniatõusis kojuminejate koguarv eelmise aasta oktoobris lausa 198ni ja neist 85 olid mustad või mustvalged. Sel aastal ootas oktoobri alguses oma õnne 130 kampaaniakassi ja kuu jooksul lisandus neid veelgi. Ajakirja trükkimise ajaks ei olnud kojuminejate lõpuskoor veel teada, kuid meie loodame loomade nimel ikka parimat ja ootame, pöidlad pihus, et see number oleks veel suurem kui eelmisel aastal. Kuu kokkuvõttega saab tutvuda meie kodulehel.

Oktoobris oli musta või mustvalge kassi loovutustasu uude koju minekul sümboolne 1 euro ja nagu meil kombeks, siis kõik loovutatavad kassid on vaktsineeritud, kiibistatud ning, kui vanus võimaldab, steriliseeritud või kastreeritud. Veterinaarseid protseduure loomadele saame teha tänu lahetele annetajatele ja oma tulu teenimisele.

Musta kassi kuu kampaaniaga liitus ka Nurr, kes kinkis iga oktoobris ostetud Nurri toote kohta ühe sendi varjupaiga kassidele. Kes arvab, et seda on vähe, siis Nurr tõi oktoobris Kalevi kommipoodidesse ja e-poodi müüki ka spetsiaalse annetusšokolaadi, kus kogu müügitulu läks täies ulatuses kassidele. Aitäh, Nurr, et toetad varjupaigakasse!

Suur tänu kõikidele, kes pakuvad varjupaigaloomale uue kodu ja kes meie tegevusele öla alla panevad!

Söakuse preemia

Elmo 2020

Tänavuse Elmo preemia pälvis Veterinaar- ja toiduameti loomatervise ja -heaolu osakonna loomakaitse juhtivspetsialist Ainike Nõmmisto. Rahvusvahelisel loomakaitsepäeval, 4. oktoobril andis preemia, milleks on Kristi Markovi sõbralik šarž preemia saajast, üle Varjupaikade MTÜ üldjuht Triinu Priks.

Ainike on söakas - ta on väga pikalt tegutsenud loomakaitse valdkonnas ja on alati loomade poolt. Ainikese poole saab pöörduda nõu ja abi saamiseks ning ta teeb rohkem, kui amet nõuab ja see on südamega tehtud töö. Ainike on ennekõike inimene ja alles seejärel ametnik.

Elmo preemia sündis 2013. aastal. Tegu on söakuse preemiaga silmapaistvale ametiisikule, kellega on Varjupaikade MTÜ-l olnud önn viimase aasta jooksul koostööd teha. Preemia nimetus (Elmo) on tulnud sündmusest, mille käigus Valga loomade varjupaiga tööta-

jad püüdsid vana vangla territooriumilt kinni hooletusse jäetud koerakarja. Elmo oli üks neist kahekümne neljast, kes paistis silma oma erakordse vapruste, kuid sõbraliku ja elurõõmsa suhtumisega kõigisse ja kõigesse.

Senini on Elmo preemia pälvinud Valgamaa veterinaar keskuse juhataja Urve Laidvee; Türi valla keskkonnaspetsialist Ott Vilusaar; Rapla politsei-ametnikud Erik Jõesaar, Arto Durejko ning Alar Smirnov; Tallinna keskkonnaameti juhataja Relo Ligi; Pärnu politseijaoskonna ennetus- ja menestlustalituse juhtivuurija Kaire Konts; Põhja-Tallinna linnaosa vanem Raimond Kaljulaid ja Tallinna keskkonna- ja kom-

Foto: Varjupaikade MTÜ

munaalameti hooldusosakonna peaspetsialist Hellika Landsmann.

Söakate inimeste tugi annab meile jõudu ja usku loomade nimel edasitugutsemiseks, ükskõik millised raskused meie teele ka ei satuks!

Projektijuht Anneli sai

Pärnu linna teenetemärgi

7. augustil anti Pärnu raekojas üle tänavused teenetemärgid, mis algul pidid märgi kavaleride kätte jõudma juba 4. aprillil, kuid tookord jäi pidulik üritus koroonapandeemia tõttu ära. Sel aastal sai silmapaistva panuse eest linna teenetemärgi 16 inimest. Märgi andsid üle Pärnu linnavolikogu esimees Andrei Korobeinik ja linnapea Romek Kosenkranius.

Tunnustamise traditsioonile pandi alus 2007. aastal, mil jagati esimesed märgid. Teenetemärgi statuut ütleb, et see antakse Pärnu linna tunnustusena füüsilisele isikule silmapaistvate teenete eest. Ettepanekuid teenetemärgi andmiseks on õigus esitada Pärnu linnavolikogu komisjonil, volikogu fraksioonil, volikogu liikmetel, Pärnu linnavalitsuse liikmetel, Pärnu linna peal, Pärnus tegutsevatel juriidilistel isikutel ja osavallakogul.

Varjupaikade MTÜ projektijuhti Anneli Matsit tunnustas linn teenetemärgiga nr 127 Pärnu koduta loomade varjupaiga eestvedamise ja arendamise eest. Matsi on kuut loomade varjupaika koondava Varjupaikade MTÜ projektijuht, aastatel 2015-2018 juhtis ta Pärnu varjupaiga tööd. Tema teeneks võib lugeda koerte maja valmimist ja Pärnumaale uue varjupaiga ehitamise lisamist linna arengukavva.

Oma tänukõnes rääkis Anneli tunnetest, mis teda märgi saamise uudist kuulates valdasid. Ta ütles, et see on nii armas, kui märgatakse inimest, kes seisab meie neljajalgsete sõprade eest. Anneli sõnas, et ta ei ole seda tööd teinud üksi ning see on tunnustus kogu Varjupaikade MTÜ perele - töötajatele, vabatahtlikele ja toetajatele. Lisaks avaldas ta oma suure unistuse, et ometi kerkiks Pärnusse päris varju-

Foto: Pärnu linnavalitsus

paigahoone, kus oleks loomad hea uut kodu oodata ja töötajatel normaalsed töötingimused. Lõpetuseks tänas Anneli kõiki häid inimesi, kes on varjupaiga arendamisse panustanud ja neid, kes teda teenetemärgi vääriliseks pidasid.

Püsi- annetused

tagavad meie jätkusuutlikkuse

13 tegutsemisaasta jooksul on meil ikka ja jälle tulnud kummutada arvamust, et oleme riigi hallata ning et varjupaikade tööd finantseerivad kohalikud omavalitsused. Tõsi, need omavalitsused, kellega on sõlmitud vastav leping, tasuvad enda piirkonnast leitud looma esimese 14 päeva hoiukulud, kuid alates 15. päevast on looma saatus 100% meie õlul.

Varjupaikade MTÜ juhindub põhimõttest, et igal lemmikloomal peab olema kodu - me anname uue võimaluse kõikidele oma hoole alla sattunud loomadele. Lisaks korralikule toidule ja turvalisele peavarjule tähendab see ka keerukaid ja kalleid veterinaarseid protseduure ning töötajate professionaalsust loomade usalduse võitmisel ja "kodukõlblikuks" muutmisel.

Keskmiselt leiame loomale uue kodu kolme kuuga, kuid mõnikord on selleks läinud mitu aastat. Kõiki neid kasse ja koeri, kes jäävad meie hoole alla, saame aidata vaid tänu annetustele. Kuna lähtume lisaks kiirreageerimisele ka jätkusuutliku tegevuse printsiipidest, on võtmeroll etteprognoositavatel rahavoogudel - püsiannetustel. Püsiannetused tagavad, et saame ka aastate pärast hüljatud loomade elu elamisväärseks muuta.

Fotod: erakogu, Varjupaikade MTÜ

Uku Suviste:

Varjupaiga hoolealused jõuavad varem või hiljem selle päris oma inimese juurde, oma uude päriskoju. Eks ka Taal, kellega Tallinna varjupaigas sõbraks sain. Ole hea, hakka püsiannetajaks, et Taali ja tema saatusekaaslaste elu muuta. Usu mind, sa ei kahetse!

Sinu igakuine püsitoetus aitab meil aastas:

- 5 € - kiibistada ja lemmikloomaregistrisse kanda 6 looma
- 10 € - kastreerida või steriliseerida 3 kassi või 1 koera
- 20 € - toita kõiki varjupaiga hoolealuseid 5 päeva
- 50 € - teha uude kodusse minekuks vajalikud veterinaarprotseduurid 7 kassile või 4 koerale

Ühine meie püsiannetajate perega varjupaik.ee/toeta

Josera
petfood with passion

**Josera on
maitsev**

Vaata lisateavet:
www.josera-estonia.com

uus

Supertoit sinu kassile – Purina ONE DualNature jõhvikaga

Purina ONE DualNature jõhvikaga:

- aitab hoida sinu kassi kuseteed tervena
- varustab sinu lemmikut oluliste toitainetega
- pakub sinu kassile tõeliselt rikkalikke maitseid (saadaval kana ja lõhe maitsega)

Avasta kahe tekstuuriga kröbinad!

Purina ONE DualNature pakub sinu kassile põnevat kooslust, milles kohtuvad mõnusalt krõmpsud ja hõrgult pehmed kröbinad.

